GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

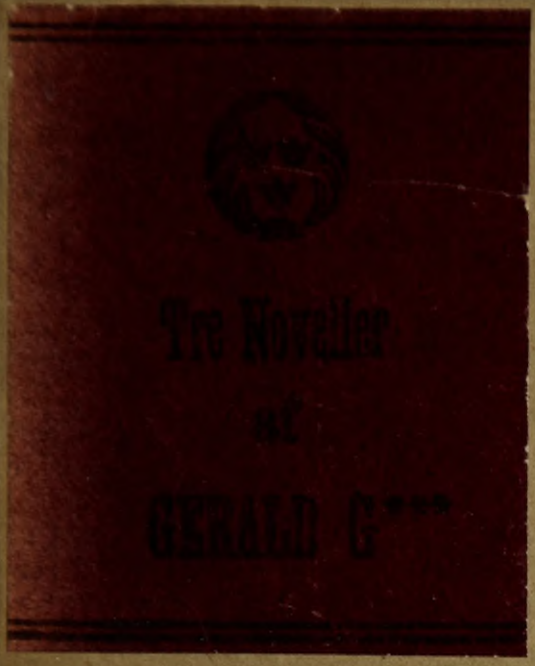
Ye Novelles
of
GERALD G***

Vitt.
Sv.

I. Lycka.

II. Ett briljant parti.

III. Först.

TRE NOVELLER

AF

GERALD G****

= Kjellin, M. G.

STOCKHOLM
F. C. ASKERBERGS FÖRLAG
1887.

Pris: 1 krona.

TRE NOVELLER

AF

GERALD G****
= Kjellin, M. G.

I. Lycka.

II. Ett briljant parti.

III. Först.

74.

STOCKHOLM
F. C. ASKERBERGS FÖRLAG.

STOCKHOLM
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET
1887.

I.

LYCKA.

Hvem är den der herrn, som samtalar med fru G.? han ser ut som melankolien sjelf, sade jag till min granne på en liten aftoncirkel.

— Det är lektor H., mycket lärd och ganska förmögen, svarade min vän.

— Är denne unge man lektor?

— Ja, men stackars karl, han har ej mycken glädje hvarken af sin lärdom eller förmögenhet.

Min vän berättade sedermera hans historia. Här är den.

* * *

— Evelina och Henrik H. äro de lyckligaste menniskor i verlden, utbrast den glada Alice T., der hon stod i dörröppningen till ett afsides litet rum på en soiré dansant i vår residensstad. Kom och se, mina vänner, fortsatte hon i det hon drog några väninnor med sig, här har det unga paret dragit sig undan i en liten vrå och hålla nu som bäst på att beundra hvarandra, oaktadt de varit gifta en hel månad!

De glada flickorna fullföljde sitt skämt, sedan de inkommit i det lilla kabinettet, der de nygifta slagit sig ned och nu ganska nådigt upptogo den ungdomliga truppens små sarkasmer.

Medan de unga fortsätta sitt glam, vilja vi taga de båda kontrahenterna i betraktande. Henrik H. var vid denna tid endast extra lärare vid stadens elementarläroverk. Han var en ung man med den bästa karaktär och med det mest blida och bekymmerslösa utseende. Hans solida kunskaper gjorde honom mycket aktad af sina embetsbröder och hans glada lynne och tillvinnande väsen hade skaffat honom en talrik vänkrets, äfven utom hans hemort, i hvilken han nu innehade sitt förordnande. Han egde dock ett stort fel, ja väl ett fel, ty det blef hans lifs olycka. Han var nemligen allt för känslig och trofast. Hade han en gång fästat sig vid något, sögo sig hans hjertfibrer så intill detsamma, att det kunde sägas sammanhänga med honom sjelf. Ej underligt då att det icke var med någon vanlig dussinkärlek, hvarmed han omfattade sin barndomsvän, — nu hans maka.

De hade uppvuxit tillsammans och så långt de kunde minnas tillbaka hade de varit fästade vid hvarandra, först genom vanans och barnavänskapens band, hvilka slutligen blifvit kärlekens. Deras föräldrar, hvilkas gårdar i staden stötte intill hvarandra hade sinsemellan idkat det angenämaste familjelif och på samma gång hade de små slutit sig till hvarandra.

Nu återstod af dessa familjer endast de båda unga samt Evelinas farbroder, som varit hennes förmyndare efter fadrens död och som mycket vistats i hennes hem.

Henriks föräldrar hade tidigt lemnat sin son ensam, endast efterlemnande så mycket att det nätt och jemt räckte till afslutandet af hans akademiska studier samt några tusen kronor deröfver, hvilka dock nu nästan åtgått till hans bosättning.

Evelinas fader hade dött tidigt, men hennes förträffliga moder, hvilken Evelina nästan uteslutande hade att tacka för det hon nu var — en den mest behagliga företeelse — hade vid närvarande tidpunkt endast ett år hvilat i jordens sköte, trött och i förtid utsliten af de försakelser och ansträngningar, hvarmed hennes sista år varit öfverhopade. Efter Evelinas-faders död befans nemligen familjens affärsställning vara den aldra sämsta. Fadren, som var handlande, hade ansetts förmögen, men genom åtskilliga missräkningar och spekulationer visade ställningen som sagdt vid hans död antydda resultat. Evelinas moder, ett mycket fint och bildadt fruntimmer, som i sin ungdom aldrig behöft tänka på något arbete, utvecklade nu den mest aktningsvärda energi för att hålla sig och sin halfvuxna dotter uppe. Otaliga vore de sträfvanden och försakelser hon för dotterns skull ålade sig och de lektioner och arbeten hon åtog sig och hvilka i längden vida öfverstego hennes svaga kroppskrafter. Hon hade dock den glädjen att se sitt

barn uppväxa till den mest älskliga ungmö, och fastän dottern, så fort hon kunde, måste ut som guvernant och således långa tider var skiljd från modern, utgjorde dock dotterns ferier bådas sälla högtid.

Knappt stod likväl dotterns såväl själs- som kroppsfägring i sitt flor och hon blifvit förlofvad med sin barndomsvän, förrän döden stod färdig att hemta sitt redan länge påräknade rof.

Så nedsjönk denna moder i det tysta, sedan hon fullbordat sitt verk, men utan att få njuta dess frukter.

Efter modrens död stod Evelina så godt som ensam. Det beslöts derför att de unga så fort som möjligt skulle bilda sitt nya hem, då nu de gamla voro för evigt sköflade. Så snart Evelinas guvernantsår var slut och Henrik erhållit sin plats i deras födelsestad, der han äfven lyckats erhålla några små biförtjenster, knöto derför de unga sitt förbund. Stor sparsamhet och mycken omtanke voro hvad de hade i framtidsperspektiv, men allt skulle de öfvervinna med sin kärlek tyckte de, som alla andra älskande. Huru lyckliga kände de sig icke den dag, då deras öden för alltid förenades och det sorgsna draget i Evelinas ansigte betydde endast den djupa saknad hon erfor att icke ha den älskade modren vid sin sida.

Evelina egde denna öfverjordiska skönhet, som låter en mera tänka på en engel än en menniska. Den fina, smärta växten, det förtjusande lilla ansigtet med

det väna, nästan barnsliga uttrycket, den bländhvita hyn med de matta, knappt märkbara rosorna på kinderna, allt gjorde att man nästan fruktade att denna eteriska gestalt skulle upplösa sig och försvinna för ens betagna blickar.

Evelinas farbroder förtjenar ett särskildt omnämnande, hvilket dock icke är någon mention honorable. Huru Evelinas fader kunnat förmås att sätta honom till sin dotters förmyndare var ej godt att förstå, ty dertill, liksom till all annan affärsverksamhet var han den mest olämpliga person. Troligen hade den svage fadren gifvit vika för brodrens enträgna föreställningar i denna sak, ty hvarest om än aldrig så ringa utsigter yppade sig att få några penningar i handom, der kunde man vara säker på att farbror Kristian höll sig framme. Väl var det på sätt och vis för Evelina, att hon verkligen hade så ytterst litet att förvalta, annars hade hon nog förlorat ännu mera på en dylik förmyndare.

Farbror Kristian hade, som brodren, varit handlande och båda hade i början genom arf efter sin fader en ganska stor affär. Båda saknade dock totalt sin faders affärsblick och hvad enkannerligen farbror Kristian beträffade hade han ännu aldrig gjort någon affär, som icke gått på tok.

Häraf skulle man väl kunnat tro, att han slutligen skulle komma till insigt om, att han alls icke passade för affärslifvet, men detta var ingalunda fallet. Tvärtom,

så snart en affär var utagerad — naturligtvis alldeles på tok — började genast operationerna till en annan, om möjligt ännu mera hufvudlös än den föregående.

På detta sätt hade farbror Kristian så småningom lyckats reducera sin ursprungligen ganska vackra förmögenhet till ± 0.

Han stannade dock ej härvid. För närvarande egde han alls intet annat än skulder, hvilka ökades så mycket det i hans förmåga stod för att underhålla den lilla landthandel några mil från staden, i hvilken han slutligen hamnat.

Ett af farbror Kristians älsklingssätt att operera var att öfverhopa sina ganska talrika bekantskaper sedan bättre dagar med lånesuppliker, hvilka i de mest superlativt rörande ordalag förkunnade huru lidande han var, men likväl kunde räddas genom en finare affär, som han nu stod i begrepp att företaga, såvida endast Tit. ville bispringa med en obetydlig summa på några hundra kronor, hvilka tusenfaldt skulle återgäldas, sedan den fina affären lyckats. En gång i månaden sattes frimärken på och afsändes tio bref på en gång, ty farbror Kristian resonnerade så förståndigt att om icke några ville nappa på kroken, var detta alls ej något skäl att icke en annan gjorde det — och så vidare.

Efter sin broders död öfvertog farbror Kristian dennes affär, och otaliga voro de strider den stackars svägerskan måste utstå, då hon tyckte att allt ej borde

lemnas vind för våg i sin svågers händer. Farbror Kristian, hvars passion det nu en gång var att vilja styra och syssla med penningar, brast ofta i den aktning och hänsyn, han var skyldig sin svägerska och underlät heller icke att i barska ordalag påminna henne om, att han, såsom varande man, var den, hvilken hon borde lyda.

Ofta då Evelina hade behof af någon nödvändighetsartikel och hennes mor derom underrättade hennes förmyndare, fann denne denna utgift alldeles onödig, af det hemliga skäl, att han behöfde alla Evelinas penningar till sina spekulationer.

Efter svägerskans död måste handeln i staden upplösas och han hade nu som sagdt sin lilla landthandel, på hvilken han godt kunnat lefva, om ej gamla skulder och förnyade spekulationer förstört allt. Då Evelina skulle gifta sig fann han sig rätt illa till mods. I det längsta nekade han sitt samtycke. Slutligen måste han på de ungas förenade böner bifalla, med det vilkor likväl att Evelinas lilla kapital finge någon tid stå orördt i hans affär, hvarpå de unga så mycket heldre gingo in, som de voro öfvertygade att det för länge sedan var både rördt och hoprördt i farbrors ständiga penningeröra.

Efter denna lilla presentation återvända vi till de unga, der vi lemnade dem på balen. Man kunde säga, att Henrik och Evelina bland ungdomen voro de mest uppmärksammade i den lilla societeten. Den förres

friska, skämtsamma lynne, hans insigter och vänfasthet och den senares i hög grad behagliga och intelligenta väsen intogo alla. Ett bland de vackraste paren voro de äfven, och framför allt — lyckan lyste en tillmötes i deras sympatiska personligheter. Man kunde se huru lyckliga de voro af hvarandras egande. Lycka strålade ur deras ögon, då de sökte hvarandra, lyckan log kring deras läppar, lyckan slog sitt band om dem på samma gång som de med sina armar omslingrade hvarandras lif. De syntes äfven med den mest omedvetna naturlighet hängifva sig åt densamma, utan att tillåta sig de ofta upprepade och för andra obehagliga karesser, som många älskande prestera, äfven i sällskap.

Efter aftonens ansträngningar i Terpsichores tjenst skyndade de glada mot sitt lilla trefliga hem. Evelina gick före uppför trappan, då Henrik blifvit uppehållen af några hemåtvändande gäster, och mötte honom sedan med en kyss och ett gladt välkommen hem. De hade en liten salong, den aldra magnifikaste, som Henrik brukade säga, ordnad med den smak och finess Evelina förstod att åvägabringa äfven med små resurser. Vidare ett litet förtjusande kabinett, Evelinas helgedom äfven kalladt, der Henrik, då han hemkom från sin tjenst oftast fann henne vid sin symaskin eller någon gång uppkrupen i chaiselongen fördjupad i en god roman. Här fans äfven Henriks ungkarls- och Evelinas flickbibliotek, tillsammans utgörande en rätt vacker samling. Likaledes

fans bland andra anförvandter ett större porträtt af Henrik, till hvilket Evelina i sin ensamhet plägade ställa allehanda tokiga och smeksamma meddelanden. Sängkammaren och köket afslutade den lilla våningen. Vid fönsterna i salongen hade de ett helt litet orangeri, mest acacior och cypresser, bådas stora favoriter.

Oaktadt Evelina denna qväll förekom i baldrägt, gingo de likväl, sedan Henrik lagt en varm schal om hennes bara axlar, efter vanan in i det lilla kabinettet för att sätta sig i chaiselongen och småprata en stund.

— Åh, hvilken parfym, Henrik, hvad är detta, känner du ej? utbrast Evelina då de inkommit.

— Nej, jag känner inte det minsta.

— Hvad ser jag, en teros! Åh, du stygge gubbe, du vet naturligtvis intet om huru den hitkommit, inte sannt? sade hon i det hon lutade sig ned öfver det lilla fönsterbordet, der en charmant teros gungade sin gula krona och utsände sin fina doft.

— Här har du för tean, sade hon i det hon slingrade sina armar om hans hals och gaf honom en liten långkyss, och här har du för att du narras, fortfor hon, och gaf honom ett litet nyp i kinden.

Henrik, som kände Evelinas förkärlek för dessa blommor hade i hemlighet lyckats skaffa en dylik.

Länge sutto de vid hvarandras sida, men nu tycktes skämtet hafva fått lemna rum för allvarligare saker, ty då molnen delade sig och månen genom fönstret kastade

sitt bleka ljus på Evelinas hufvud, lutadt mot Henriks bröst, bröt sig en tår i hennes öga mot dess skimmer.

Evelina hade talat om sin mor och var då som vanligt mycket upprörd.

— O, hvarför fick hon ej lefva och bevittna vår lycka? klagade hon.

Henrik svarade intet. Han var så upptagen af att betrakta Evelina och erfor en så hög grad af sällhet uti att ega henne, att han knappast kunde följa hennes mera melankoliska tankar.

Han kunde dock ej i längden se henne lida utan att djupt deltaga deri.

Han sade derför:

— Min älskade, din sorg är berättigad, men försök att ej tänka derpå. Måtte jag i någon mån kunna vara dig i dina kära bortgångnas ställe, ja, jag vill åtminstone försöka det, Evelina.

— Ja, du har rätt, du är nu mitt allt, för dig är det jag lefver. Förlåt mig, älskling! Nu är jag åter fullt lycklig och nu — nu måste jag taga fram kaffe och socker tills i morgon bittida, tillade hon skämtsamt, plötsligt ihågkommande sina husmoderliga pligter.

Följande morgon finna vi Evelina i den nättaste lilla ungmorsdrägt sysslande vid frukostbordet i salongen, som vid måltiderna äfven fick tjenstgöra som matsal. Allt skulle vara färdigt till klockan nio, då Henrik kom från skolan. Ibland stannade hon och

lyssnade efter de välkända stegen i trappan, och då de slutligen hördes, ropade hon ut i köket efter den doftande drycken, hvilken hon sjelf sedan serverade, ej utan en aldra som lillaste ansats af koketteri.

— God morgon, lilla gubbe, voro pojkarne mycket svåra i dag? var vanligen den helsning som mötte Henrik. Under måltiden och medan dagens on dits afhandlades sände de då och då belåtna blickar på det trefliga rummet och på hvarandra. De hade ännu ej riktigt hunnit vänja sig vid att det verkligen var deras detta hem och att de nu ändtligen äfven egde hvarandra.

— Lilla gubbe! vet du hvad jag ämnar företaga i dag?

— Nej, låt höra.

— Jo, jag tänker taga ned alla taflorna och damma dem och gnida ramarne med litet tvättemulsion, och porslinspjeserna på atheniennerna och rengöra dem med vatten och tvål, eller såpa är visst bättre, säger vår värdinna.

— Ja, men kära Evelina, det var ju ej en vecka sedan de voro nere och genomgingo samma procedur.

— Visserligen, men skall man inte ha rent i sitt hem?

— Gör som du tycker, min älskling, men litet mindre renlighet kunde ej skada.

— Ja, det säga Ni herrar, som inte alls förstå sådana saker. Vi få visst äfven skura i dag, tillade hon med en hotande blick på golfvet.

— Skura, sade Henrik förfärad.

— Ja visst, finner du det så märkvärdigt?

— Ja, men jag är säker på att det ej hunnit blifva smutsigt på dessa få dagar. Säkert är du allt för noga, kära Evelina. Betänk äfven så uttröttad du skall vara då dina spelelever komma.

— Åh, jag hinner nog, sade Evelina, som i sin nya ställning aldrig tyckte sig kunna bli uttröttad.

Dessa små oskyldiga tvister med anledning af Evelinas i början allt för samvetsgranna uppfattning af sina pligter voro de enda meningsskiljaktigheter, som någonsin förekommo vid den äktenskapliga härden.

Evelina hade på förmiddagen flera elever att undervisa på piano. Hon ville så godt hon kunde bidraga till hemmets underhåll, och inflöto härigenom ganska välkomna små summor.

Vid middagen lät det ofta så här då Henrik återkom från skolan med hemlängtan och god aptit.

— Hvilken skön doft! säger han, då han inkommer i tamburen.

— Ja, terosorna . . .

— Nej, fiskpudding! Neka ej att Ni har min älsklingsrätt i dag, min fru!

På detta sätt sökte de att gissa ömsesidigt hvarandras önskningar och så godt tillgångarne medgåfvo äfven uppfylla dem, hvilket alltid gaf anledning till små angenäma

surpriser, hvarigenom det goda humöret alltid vidmakthölls.

På aftonen gjordes och mottogos de visiter, som kunde förekomma.

Som det nu var sommar gjorde de ibland små utflygter med några närmare ut i det gröna och togo matsäck med sig eller sutto de i den skuggiga bersån i deras värdfolks lilla trädgård och kuttrade. Den lilla supén intogs om hvardagarne tidigt, enär Henrik ju skulle upp i tid på morgonen.

Efter densamma sutto de vanligen i det lilla kabinettet och njöto af ett behagligt dolce far niente eller i salongen, der Evelina slog sig ned vid pianinot, det enda minnet från hennes till sist så fattiga hem.

Dessa små musikstunder voro bland deras angenämaste timmar. Båda voro mycket musikaliska. Ibland spelade de à quatre mains, mest operor, men Henrik älskade helst att lutad i ett soffhörn betrakta Evelinas rena profil under det att hennes färdiga händer läto en romans' eller Lieds välljud framströmma.

Stundom hade de små estetiska diskussioner, huruvida de taflor och statyetter, som prydde rummen, rätt kommo till heders. Då försöktes vanligen åtskilliga ändringar, hvilka gåfvo anledning till åtskillig munterhet och hvilka oftast slutade med att allt återkom på sin gamla plats. Som oftast drogo de vexlar på framtiden och byggde dervid de skönaste luftslott. Om så och

så många år hoppades de genom ökade inkomster kunna ega en särskild matsal, om så och så lång tid trodde de sig kunna göra än den ena, än den andra förbättringen i mångt och mycket, hvilken nu endast finge tillhöra de ouppfylda önskningarnes kategori.

Så svärmade de, lyckliga i det närvarande och seende framtiden i samma ljus.

Ibland då de sutto ensamma hördes en lätt, välkänd knackning från salongsdörren.

— Det är Malla! brukade då Evelina säga och skyndade emot den kommande med ett vänligt leende och ett gladt välkommen.

Malla hade varit hushållsmamsell såväl i Henriks som Evelinas föräldrahem, hon hade sett dem uppväxa under sina ögon och tillgifvenheten var å ömse sidor stor.

Evelina och Henrik gåfvo henne äfven en kär moders plats vid sin härd, så ofta hon hade tillfälle besöka dem.

Hon var på äldre dagar tidtals så sjuklig, att hon ej kunde innehafva någon fast plats och var nu för sitt uppehälle reducerad till den ytterst knappa afkastning hon kunde draga af det lilla kapital hon under helsans dagar lyckats hopskrapa samt någon tillfällig mindre förtjenst med sina händers arbete. Så långt de ungas knappa ekonomi tillåto, hjelpte de henne vid förefallande behof, och då hon var sjuk var Evelina den trö-

starinna, som satt vid hennes sida. Dock kunde hon aldrig förmås att mottaga någon större hjelp i kontanter. Hennes finkänslighet var lika stor som hennes fattigdom.

Någon gång då hon icke i tid kunde utfå af sina besparingar, der hon hade dem placerade och någon trängande utgift satte henne i trångmål, kunde det hända, att hon på några dagar anlitade Henrik med begäran af lån om några kronor. Denna begäran, som sällan upprepades framställdes, vanligen på följande sätt:

— Snälla Henrik, jag får verkligen be så mycket om ursäkt, men jag tänkte fråga om Henrik möjligen . . . om Henrik kunde . . . om Henrik skulle vilja vara så snäll och möjligen ville vara så god låna mig tre kronor på åtta dagar.

Tre kronor var synbarligen det maximum som hennes grannlagenhet absolut icke vågade öfverskrida och Henrik fick sällan, som han dock alltid proponerade, lemna åtminstone en femma eller tia, och då hon någon gång lät sig härom öfvertalas, skedde det alltid med försäkran att det var alldeles för mycket och att det visst aldrig gick an. Hon var ytterst ängslig innan dessa små skulder honorerats, hvilket alltid punktligt skedde på bestämd tid.

Vid försakelser och umbäranden var hon van och hon bar dem med kristlig undergifvenhet.

Huru olika utföll ej jemförelsen mellan henne och farbror Kristian.

En dag kom den senare på besök.

Det var första gången efter bröllopet, som han besökte de unga.

Lycka var att Malla samtidigt var der och blef någon liten afledare för hans dåliga lynne, som gaf sig tillkänna i en intensiv surmulenhet, och han besvarade endast med stor vresighet Evelinas vänliga frågor om huru han hade det.

Han tyckte nemligen att de unga hade det allt för gentilt och elegant, dervid alldeles förglömmande den lyx i hvilken han sjelf vid samma ålder lefvat.

Hans blick flög öfverallt och tycktes uppgöra kostnadsberäkning öfver hvarje sak, och då han trummade på det präktiga pianot gjorde han tydligen inom sig öfverslag huru många hundra kronor, som kunde hafva kommit honom tillgodo ifall Evelina, som han en gång proponerat hade afyttrat detsamma och insatt penningarne hos honom.

Det var icke roligt för de unga att se deras närmaste anförvandt hysa sådana känslor, men hvad var att göra?

Så mycket som stod i Henriks makt understödde han honom. Många sade honom dock rent ut, att det var detsamma som att kasta penningar i sjön.

Men makarnes inre rika lycka läto dem ej så djupt

känna de ledsamheter, som kunde träffa dem. En fröjd var för dem dubbel, en sorg endast half, buren af dem båda.

Huru mycket lättare går man ej genom lifvet, om man vid sin sida har ett likstämmigt, älskadt väsen, än om man är ensam. Verklig lycka är att uppgå i en annan.

Hvilka trefliga vinterqvällar upplefde ej de älskande, beqvämt utsträckta i länstolar framför den flammande brasan under det att teköket puttrade på ett sidobord.

Tankarne togo flygt allt efter som eldskenet steg och sjönk på de sammetsbruna tapeterna eller fantastiskt dansade på den fasonerade mattan.

Och der läpparne tystnade togo ögonen vid.

Ibland kunde man se den lilla våningen ståtligt upplyst. De hade då sitt lilla »rep», i hvilket största delen af stadens honoratiores deltogo eller hade de sin lilla aftoncirkel för sina intimare bekanta, med unga personer, Henriks vänner och Evelinas flickbekanta. Henrik var en god värd och Evelina den mest förståndiga och förtjusande värdinna.

Så förflöto tvenne år fulla af glädje och lycka, under hvilken tid ännu ett glädjeämne tillkommit uti en liten präktig flicka, Evelinas afbild.

Efter denna tid började dock åtskilliga ekonomiska omständigheter att i sin mån fördunkla makarnes lycka.

Farbror Kristians affärer blefvo allt sämre. Ibland

uppvaktades Evelina af skrifvelser från honom, hvilka i farbrors vanliga stil innehöllo begäran om penningehjelp.

I början visade hon dessa för Henrik och båda sökte efter bästa förmåga att hjelpa med penningar eller råd.

En dag erhöll Evelina ett af dessa bref vid hvilket hon vid blotta åsynen af den välkända utanskriften darrade.

Det var af följande lydelse:

»Min kära, älskade Evelina!

Får tacka för den senaste lilla hjelpen, hvilken dock ej kunde förslå till mycket. Här sitter jag, din farbror, och vet icke hvad jag skall taga mig till, då jag blir ansatt, under det att du och din man sitta i välmåga. Som jag nu har en vexel, som ändtligen måste betalas den tredje nästa månad, är det min bön, att du måtte skaffa och ovilkorligen till denna tid pr posto hitsända femtio kronor.

Om Ni icke sjelfva hafva denna summa inne, bör ej vara svårt att låna densamma af Edra vänner.

Kära barn, öfvergif icke din stackars farbror! Tänk på din barndom och ditt barndomshem! Gud skall löna dig! Observera senast den 30:de dennes.

Din betryckte farbroder
Kristian P.»

— Ja, ja, han måste räddas! utropade hon med feberaktig ifver.

Men huru?

Visa det för Henrik?

— Nej, tänkte hon, har han icke redan haft öfver nog med obehag från det hållet. Och jag ser ju huru han sträfvar och arbetar och ändå icke förmår uppehålla hemmet så som han önskade. Jag vill sjelf försöka hvad jag förmår. Jag måste skaffa dubbla antalet musikelever. Jag har äfven några vackra broderier, ämnade till julklapp åt Henrik, dem vill jag nu sälja, och måhända skall jag i tid kunna erhålla den erforderliga summan. Stackars farbror! visserligen har han brutit mycket, men han är ändock det enda lefvande minnet från det gamla, kära hemmet. Och att tänka, att han lider nöd!

Hvad Evelina tänkt, satte hon äfven i verket. Henrik var förvånad öfver att se alla de spelelever Evelina på sista tiden hade, men då han frågade henne härom svarade hon endast skämtsamt, att hon var en så eftersökt lärarinna i staden, att hon kunde få så många elever hon ville. Och dessutom, lilla gubbe, tillade hon, vet du nog, att jag ej är nöjd med litet penningar till hushållet!

Henrik omfamnade henne varmt, men suckade.

— Bara du ej försträfvar dig, min älskling, sade

han oroligt. Gör ej det! Det blir stor misshushållning i längden och du är ej stark.

Han hade med oro och ledsnad sett huru Evelina på sista tiden ansträngde sig. Och med tacksamt erkännande af att underhållet för hushållet derigenom betydligt reducerades, bäfvade han dock för att hennes lott skulle bli densamma som moderns.

Men huru han än räknade och kalkylerade var det ofta svårt att få debet och kredit att gå ihop. Härtill kom äfven att en gifvande agentur, som han i början af sitt äktenskap innehade, öfvergått till annan person, som hade närmare relationer med bolaget. Den lilla flickan var äfven det första året mycket kinkig och förorsakade såväl ökade utgifter, som hon genom nattvak och jemn tillsyn tärde på Evelinas krafter.

Den lilla familjen måste inskränka sina utgifter till det aldra nödvändigaste.

Sitt lilla vackra bo hade de dock orubbadt och de öfvervunno med glädje alla svårigheter, starka i sin kärlek och lyckliga i medvetandet af att ega hvarandra.

Evelina lyckades, utan att Henrik hade någon aning derom, anskaffa om icke allt så åtminstone större delen af de utaf farbror Kristian äskade summorna, och det var nu icke så långt emellan som hans sedvanliga bref inflöto.

Sedan fick hon anstränga sig och arbeta dubbelt för att intet skulle fattas i hemmet. Farbror Kristian

visade dock alls ingen tacksamhet härför, han var endast missbelåten öfver att han ej kunde få allt det han begärde.

På detta sätt förflöto ännu några år, under hvilka Evelina så småningom undergick en märkbar förändring. Det var ej längre den naiva, alltid glada Evelina. Dessa få år tycktes ha gjort henne många år äldre.

Hennes förstånd och omtanke tycktes ha växt därefter. Det var med nästan moderlig ömhet hon till godosåg sin mans och sitt barns välbefinnande och huru noga räknade hon ej och vägde penningarne i sina händer, innan de användes till det, som hon slutligen funnit vara det förståndigaste. Och Henrik kunde vara viss om att, vände han sig till henne, som han ock i de aldra flesta fall gjorde, fann hon alltid kloka råd, med sitt förutseende och sin säkra blick, skärpt af erfarenheten och af ömheten för de sina.

I intellektuelt hänseende kunde hon fullt mäta sig med honom, och Henrik var ofta förvånad öfver den klarhet och förståndsskärpa hon visade vare sig ett filosofiskt eller fysiologiskt problem diskuterades, och i religiöst afseende innehade hon en högre, eller kanske rättare sagdt, lyckligare ståndpunkt. Hennes varma tro och innerliga tillförsigt till en vakande försyn inverkade välgörande på Henriks för forskning och tvifvel fallna sinne.

Men en annan sorglig förändring hade äfven egt

rum. De förr så fint rundade kinderna och den lagom fylliga gestalten hade lemnat rum för stor magerhet, och en skicklig läkare skulle ej ha tyckt om det drag af resignation, som ofta låg utbredt öfver hennes läppar. Allt vittnade om att ett kroppsligt ondt var på väg att bemägtiga sig henne, måhända en följd af öfveransträngning och bekymmer.

Henrik, som dagligen såg henne, märkte ej så mycket denna förändring, men husläkaren, en akademikamrat och vän till Henrik, gjorde det och observerade henne med oro.

Ibland kunde dock ej Henrik undgå att märka hennes lidande utseende.

— Men, min älskade vän, sade han en dag, sedan han länge betraktat henne, hvad du ser klen ut i dag! Du måtte väl inte vara sjuk?

— Nej då, mig fattas intet, svarade Evelina, men jag är nog ej stark, och på sista tiden har jag verkligen stundom känt en sådan besynnerlig trötthet komma öfver mig, men det blir nog bra så snart lillan blir litet större och mera kan reda sig sjelf.

— Ja, men Evelina, jag kan ej tåligt se detta. Låt vara att du ej precist är sjuk, men du kan bli det. Jag ämnar nu lega en person, som för någon tid kan vara dig till välbehöflig hjelp både med sömnad och annat. Barnflickan hinner ju ej med annat än barnet.

— Åh nej, gör inte det! Dertill ha vi ej råd. Det

är nog intet farligt. Bed nu pappa att vara förståndig, fortfor hon, i det hon tog den redan rätt tunga, lilla flickan i sina armar och upplyfte henne, hvilken ansträngning gaf hennes kinder en friskare färg.

På detta sätt lugnades Henrik gång efter annan. Evelina kände sig nog mycket klenare än hon ville låta påskina, men hon visste att hon icke fick hvila, ifall allt i hemmet skulle gå sin gilla gång. Hon fick nu äfven en hackande torrhosta, hvilken visserligen i början oroade Henrik, men då Evelina sade att det ingenting betydde, blef han lugn. Han var äfven så upptagen af sin tjenst att han icke hade tillfälle så noga iakttaga henne.

En dag sade likväl husläkaren till honom:

— Din hustru är sjuk. Jag har nu försökt stärka henne med både jern och kina, men utan resultat. Jag fruktar att hennes bröst kan vara angripet och vill nu undersöka detsamma och rådföra mig med min kollega i staden.

— Min gud, hvad du säger detta allvarsamt, utbrast Henrik förvånad, nog har jag märkt att hon är klen och uppfordrat henne att vara försigtig, men det skulle väl icke kunna vara något... något... nej, det är omöjligt!

— Ja, hvad vet jag, återtog läkaren, man måste vara beredd på allt.

Den sorgliga sanningen kom snart i dagen. Eve-

lina hade början till lungsot, och enligt läkarnes utsago fordrades den största försigtighet för att kunna häfva densamma.

Det är omöjligt att beskrifva den rörelse, som vid denna underrättelse genombäfvade Henrik. Hans strupe sammansnördes af en obeskriflig känsla och hans torra läppar kunde ej frambringa ett ord. Han liknade en man, som uti en ljuflig lustgård plötsligt finner sig vid randen af en gapande afgrund.

— O, min älskling, min älskling! utropade han då konsultationen var öfver och Evelina utkom, i det han hårdt knäppte sina händer om hennes smärta lif, liksom om han velat skydda henne från alla onda makter.

— Det kan icke vara sant!

— Lugna dig, min älskade, jag ber dig derom, sade hon, i det hon fästade sina milda ögon på honom. Säkert är det öfverdrifvet, och jag vill nu vara så försigtig — för din skull.

Så småningom tycktes äfven Evelinas eget lugn meddela sig åt Henrik och i sjelfva verket ville han icke tro på den olycka, som hotade honom. Hoppet fann derför insteg öfver allt.

En ny tjenare staddes och Evelina förbjöds att företaga sig någonting annat, än att sköta sin helsa. Malla var äfven hos de unga så ofta hon kunde. Sommaren var temligen långt framskriden, dock ej så mycket, att Evelina ej kunnat besöka någon helsoort, medan

den blidare årstiden varade, hvilket äfven läkaren var för. Men derom ville Evelina ej höra talas.

— Hvartill skulle det tjena, sade hon till Henrik, icke är jag så sjuk.

Det hemliga skälet till hennes motsträfvighet härutinnan var dock, att hon visste, att det skulle komma att kosta en vacker summa penningar och att Henrik skulle få svårt att anskaffa medel till denna, som hon sjelf intalade sig, onödiga utgift.

Hon lät likväl förmå sig att antaga sin ungdomsväninna, Alice T—s inbjudning att vistas i hennes hem på landet i stadens närhet några månader för att inandas barrluft.

Det var en vacker afton på sensommaren som Henrik och Evelina sutto i en liten berså i sitt värdfolks lilla trädgård. Evelina hade nyss återkommit från landet och var, ehuru klen, dock mycket bättre. Henrik hade räknat dagarne till hennes hemkomst, och huru stor var ej hans glädje då han slutligen fick omfamna henne och såg att hon var friskare.

Det var en af dessa milda sommaraftnar, då hela naturen tyckes vara i hvila. Intet blad rörde sig, annat än när en liten sparf hastigt lemnade sitt gömställe i någon buske. Dalierna stodo i sitt högsta flor och astrarne började öppna sina olikfärgade knoppar. Luften hade denna egendomliga, upplifvande friskhet, som de första höstvindarne medföra efter sommarens qvalm.

Naturens frid tycktes ha meddelat sig åt de älskande, der de tysta sutto vid hvarandras sida. Evelina höll Henriks hand och smekte den sakta med sina nu något afmagrade händer.

— Älskade hon, sade slutligen Henrik, begagnande ett dem emellan vanligt smekuttryck, säg att du verkligen nu känner dig starkare och att vi kunna hoppas att faran är öfver?

— Ja, det hoppas jag Henrik, svarade Evelina, men stackars han, som fått en sådan liten stackare till hustru. Och kanske, tillade hon dröjande, kanske... vore det bäst att jag finge dö.

— Åh nej, Evelina, säg inte så! Du kan ej mena så, älskade! Hvad skulle det blifva af mig. Men hur kan du också tänka så?

— Jo, du hade behöft en starkare maka. Jag är dig ej nog, ej så som jag borde vara.

— Och detta säger du, för mig allt uppoffrande. Älskling, slå bort dessa vemodiga tankar. Se upp huru de vackra salongsgardinerna af luftdraget liksom sakta vinka oss till sig i vårt lilla bo. Vårt lilla bo! Så förtjusande det låter. Och hvad vore det utan dig, du mitt allt.

— Ja, Henrik, du är mitt lif, för dig är det jag lefver, det vet du, för dig och lillan, som vi visst nu ej längre få glömma bort, tillade hon.

Arm i arm gingo de upp i den lilla våningen, der

den lilla flickan med ett glädjestrålande anlete krypande mötte dem på golfvet.

Evelina tycktes ha hemtat ny lifskraft på landet och blef nu temligen lik hvad hon fordom varit.

Hösten gick och julaftonen fann den lilla familjen jemte Malla och farbror Kristian vid den trefna härden.

Ett skimmer af den forna Evelina tycktes omstråla husmodern der hon vid sin makes sida gladde sig åt den lilla flickan som nu kunde gå och i mild förtjusning hoppade kring julgranen. Malla satt så förnöjd i den trefliga gammaldagsdrägten, och farbror Kristian, som kunde vara angenäm, då han ville, var denna afton ovanligt agreable. Intet tycktes fattas i makarnes lycka. Huru säll är icke denna fest både för ung och gammal i ett lyckligt hem.

Men det var lugnet före stormen.

Frampå vintern började samma symptom hos Evelina, nu med förnyad styrka. Och då våren, denna för lungsigtiga kritiska årstid nalkades, tilltog sjukdomen med förfärande hastighet. Henrik var tillintetgjord. Hans qval återkommo med all sin ryslighet under det att hoppet allt mera vek i fjerran för den omutliga verkligheten. Han såg sin lycka gradvis glida sig ur händerna, utan att kunna göra något för att qvarhålla den.

Evelina, som i början såg sitt tillstånd i sanningens dager och dervid koncentrerade all sin rika ömhet på Henrik, genom att på allt sätt söka lugna, trösta och

ingifva honom hopp, började ju längre sjukdomen framskred med en för dessa sjuklingar vanlig egendomlighet, att så småningom blifva så godt som omedveten om det allvarsamma i sin belägenhet. I början af detta stadium började hon orda om att hon kände sig bättre, ehuru man tydligen kunde se sjukdomens framsteg; hon uppgjorde planer för tiden vid sitt tillfrisknande, som hon förklarade snart skulle inträffa, och så vidare. Som läkaren äfven förbjudit alla sinnesrörelser, var Henrik så godt som isolerad från henne.

Se henne fick han, men hans qval förminskades förvisso ej deraf. Hon behöfde ej jemnt vara sängliggande, men hon måste snart klädas och skötas som ett barn.

Det var en upprörande syn att se henne, sedan hon med Mallas eller Henriks tillhjelp förts till en soffa, sitta tillbakalutad med ett leende, men frånvarande uttryck, ibland förande handen till sitt bröst med ett uttryck af smärta. Hennes själ tycktes redan sväfva långt ofvan jorden.

Då Henrik inkom gled en skymt af glädje öfver hennes afmagrade anlete. Välkommen, min älskade. Jag har längtat efter dig! sade hon alltid regelbundet, men snart tycktes hon hafva glömt att han fans till.

Slutligen skulle en konsultation af flere skickliga läkare företagas. Huru Henrik förmådde undervisa denna förmiddag var honom sedermera en gåta. Timmarne

tycktes honom förbytta till lika många evigheter; och ständigt stod frågan hvad läkarne skulle säga, — frågan om lif och död för hans upprörda sinne.

Ändtligen var lektionerna slut. Han halfsprang genom gatorna och flög uppför den välkända trappan och likväl stannade han framför dörren, ett rof för den ytterligaste beklämning. Var ej denna ovisshet, som likväl lemnade ett litet rum för hoppet, bättre än den troligen förfärliga vissheten. Slutligen ryckte han upp dörren. Husläkaren, Henriks vän, stod med ryggen vänd mot honom, trummande på fönsterrutan.

— Nå? sade Henrik flämtande.

Läkaren vände sig om. Han behöfde intet säga. Henrik läste sitt öde i hans ansigte.

— Min Gud, allt är således förloradt, utbrast han i det han föll i en konvulsivisk gråt.

— Min stackars vän, sade läkaren och satte sig bredvid honom, tiden läker alla sår.

Henrik fortfor att snyfta.

— Tänk på din lilla dotter, började läkaren ånyo, hon fordrar nu all din omtanke. Måhända skall hon i en framtid kunna vara dig någon ersättning.

Henrik tycktes ingenting höra.

Han steg upp och började mäta golftiljorna fram och tillbaka.

— Finnes ingen räddning? sade han plötsligt.

— För Gud är ingenting omöjligt, svarade läkaren för att någonting säga.

— Du ger mig således hopp, fortfor Henrik, ja, det kan ej vara möjligt annat. Vi skola genast resa till ett sanatorium eller till södern, om så behöfs. Hon skall derigenom säkert kunna räddas. Inte sant?

— Denna årstid kan ingen resa till något sanatorium i riket företagas, och för en längre resa är hon allt för svag.

— Ja, men vi ha' ju snart sommar. Hon måste lefva till sommaren och då! . . .

Läkaren hade ej hjerta att motsäga honom.

— Nu vill jag åtminstone se henne, fortsatte Henrik. O, skall ej min ömhet kunna qvarhålla henne! Jag släpper henne ej ur min varma famn! tillade han passioneradt och skyndade mot dörren.

— Du får ej gå i detta upprörda tillstånd, hejdade läkaren honom.

Malla inkom i detsamma.

— Malla . . . Evelina . . . stammade Henrik.

— Herrans vägar äro icke icke våra vägar, sade hon fromt.

Henrik stirrade på henne.

Slutligen sade han långsamt och liksom eftersinnande:

— Ja, det är lätt att säga! . . . Jag beundrar och förundrar mig öfver dessa menniskor, som mottaga smärta

och glädje med samma min . . . Men jag misstänker nästan att de hafva en god bundsförvandt i sitt kalla hjerta. De äro lyckliga dessa menniskor . . . Hvad skola vi arma varelser med känslor, som endast äro lekbollar för ett allsmäktigt öde. O, min Gud!

Läkaren gick.

— Stackars Henrik, tänkte han, han kommer att blifva mycket olycklig. Hans oändliga kärlek passar ej i vår ändliga verld.

Några veckor förflöto. Evelinas tillstånd var ungefär detsamma. Så olycklig Henrik än kände sig, satt dock en gnista af hopp qvar i djupet af hans själ, färdig att vid minsta anledning slå ut i klar flamma. Och först och sist var hans tanke: Om hon bara kunde lefva till sommaren, då skulle de bort, bort att söka ny helsa, ja, om hon bara kunde lefva till sommaren!

Man griper efter ett halmstrå.

På förmiddagarne satt han vanligen i salongen och väntade på att Evelina skulle bli klädd och införas af Malla. Han hade nu tillkämpat sig ett någorlunda lugn i hennes närvaro, väl ihågkommande att hvarje känsloutbrott skulle taga en del af hennes lif.

Så satt han en dag väntande, mekaniskt bläddrande i några engelska tidskrifter, Evelinas älsklingslektyr. Hans blickar fästes på ett litet poem, som andades samma tröstlöshet, som den hvaraf han sjelf var intagen.

Blomma i rosengård,
Hvarföre öppnas din kalk att blända?
Trotsar du ej min vård,
Går din fägring så snart till ända —
Blomstrar du åter i vår?
Kanhända!

Fågel i lindegren,
Hvarföre sjunger du med din maka?
Dagarne mörkna re'n,
Snart är din tvingande lott, försaka —
Vintern tar qvittrande lif
Tillbaka.

Flicka i ungdomsår,
Hvarföre ler du då lifvet våras?
Om några korta år
Bleknande kinden med smärta tåras —
Fins då för allt blott en lag —
Att såras.

— Ja, ja, snart är allt förbi! tänkte han, då han såg portieren dragas åt sidan och Eveline vid Mallas sida stapplande inträdde.

I den hvita morgondrägten kunde hon tagas för en ande. Henrik gick henne tillmötes och förde henne sakta, med armen om hennes lif, till soffan.

— Hur är det? vågade han fråga.

— Mycket bra, svarade Evelina genast, men jag tror att jag känner mig något . . . något matt, tillade hon.

Henrik och Malla vexlade olyckliga blickar. Evelina nästan föll ihop vid Henriks sida. Hon satt en

lång stund alldeles tyst och stirrade framför sig, under det Henrik höll hennes genomskinliga hand. Hennes ögon hade nu en glasartad glans och hon log ej mera. Henrik och Malla kunde endast med möda återhålla sina tårar.

Slutligen vände hon sig till Henrik och sade långsamt, liksom med ansträngning:

— Du ser så sorgsen ut i dag, min vän. Hvad kan göra dig ledsen. Äro vi ej så lyckliga?

Så fantiserade den olyckliga, som dock ej på långt när var så olycklig sjelf, som hennes förtviflade make.

Omsider måste hon intaga sängen. Så låg hon dag efter dag, vecka efter vecka. Hennes orörlighet afbröts endast då och då när ett hostanfall inställde sig. Ibland tycktes lifvet redan hafva flytt, men så började den svaga lifsströmmen, som redan tyckts hämmad, att åter pulsera och hennes dödskamp började på nytt. Alice T. och flere andre af Evelinas väninnor kommo ibland och suto hela dagarne utan att vara igenkända, och utan att kunna uträtta någonting. Malla satt jemt vid hennes bädd och Henrik, så ofta han kunde.

Man hade nu hunnit till Maj månad. Allt i naturen började vakna till nytt lif. En ljus, späd vårgrönska började spira upp och i träden svälde bladens knoppar af lifskraft. Allt tycktes glädjas och få lif på nytt, utom i den arme Henriks hem. Hans spända nerver läto honom dock märka allt omkring sig med minutiös

noggrannhet och han fann en bitter ironi, ett hjertlöst hån uti naturens skönhet och andras glädje.

Det var en mulen afton i början af månaden. Henrik hade vakat flere nätter å rad. Han satt nu vid Evelinas hufvudgärd, Malla vid hennes fötter. Evelina hade länge legat liksom i en dvala. Endast af bröstets häfning och hennes svaga jemmer kunde man sluta till att hon ännu lefde. Döden hade redan tryckt sin prägel på det oerhördt infallna, vaxbleka anletet. Hennes nu så skarpa drag bibehöllo ännu i döden sin rörande skönhet. Henriks förstånd sade honom, att hon icke kunde lefva, och likväl hoppades han så länge hon andades.

Plötsligt slog Evelina upp sin blick. Den var nu redig och mötte Henriks med outsäglig kärlek. Hon tycktes vilja tala, men läpparne nekade sin tjenst. »Lillan» framstammade hon slutligen. Den lilla flickan hemtades. Evelina famlade med sin utsträckta hand på hennes ljuslockiga hufvud, men då den lilla varseblef modrens lidande utseende började hon gråta och måste föras ut. Evelina vände sig åter till Henrik.

— Tack för din kärlek! sade hon, med uppehåll mellan hvarje ord. Hon ville fortsätta, men förmådde endast ett långsamt »Gud välsigne dig!» Det började nu blifva långt emellan hvarje andedrag, ögonen blefvo allt mer glasaktiga. På knä vid hennes hufvudgärd mottog Henrik hennes sista suck. Dödens närhet tycktes

för ögonblicket liksom förtagit tanken på honom sjelf och han slöt i främsta rummet, att hon nu fått sluta sitt lidande. En fridfull helig tystnad herskade i rummet. Han tryckte en kyss på det kära anletet. Min älskade, sade han, har du nu slutat att lida!

Men snart, snart skulle friden vika ur hans själ, för att aldrig återvända. Då den förfärliga sanningen stod klar för honom, att Evelina var borta — borta för alltid, då kände han att det äfven var slut med hans lif, åtminstone med ett lif, värdigt detta namn. De som sjelfva drabbats af en oersättlig förlust kunna förstå hans lidande; för andra torde det vara ofattligt. Hvilket var störst i qval, denna den första tidens hejdlösa förtviflan eller längre fram den dagligen upprepade förtärande längtan och eggande saknaden. Dessa furier stodo om morgonen vid hans läger, för att sedan han i drömmen för några timmar lyckats glömma sin smärta, åter förfölja honom under de långa dagarne och ofta under ännu längre nätter.

Efter en dag full af sorg och qval drömde han vanligen om den älskade. Han tyckte då att hon lefde och att de tillsammans upplefde de skönaste stunder. Efter dessa ljufliga drömmar var uppvaknandet så mycket mera förskräckligt innan han hunnit på nytt liksom göra sig förtrolig med smärtan.

Endast några dagar kunde han vara ledig från

sin tjenst. Han tillbragte dem med att gråtande gå fram och tillbaka, innesluten i det lilla kabinettet.

Alice T. med moder och flere bland makarnes umgängeskrets kommo på condoleansbesök. Deltagandet var allmänt, men Henrik förmådde knappast visa sig tacksam derför.

— Jag har förlorat allt! sade han endast.

— Herren är qvar! sade fru T., som var starkt ortodox.

Hon sade detta i en nästan förebrående ton, ty det var syndigt att sörja, då Herren var qvar.

Henriks enda hopp var att han med sin temligen klena fysik snart skulle duka under, och de som sågo honom på begrafningen med af de förfärliga sinnesrörelserna likblekt anlete, trodde ej att det skulle dröja länge innan han fick följa sin älskade.

Men man dör sällan af bara sorg. Henrik lefde. Men hvilket lif! Med förfäran märkte han med hvarje dag, hvarje månad, som gick, huru han växt fast vid den tillbedda och att lifvet utan henne var en öken, utan vederqvickelse och utan mål.

Han var gråtfärdig hvarje gång han satte sig vid det ensamma matbordet, der dock Malla, som ännu var qvar, sökte göra allt till hans beqvämlighet. Några veckor efter Evelinas död erhöll han vid frukosten bref från hennes farbroder.

Denne skref:

Min käre Henrik!

Djupt skakad af Evelinas hastiga bortgång, sänder jag härmed ett uttryck af mitt hjertas djupa deltagande i denna stora sorg. Men vi skola alla dö, och min tro är att vi renade och luttrade skola i en himmel återse de kära, för att aldrig mera skiljas, utan i stället komma ifrån den ena klarheten till den andra. Tänk härpå, Henrik, och du skall få se att smärtan snart försvinner.

Hufvudsaken är att man tager lifvet sådant det är. Sänd mig ändteligen med omgående 75 kronor, som jag nu ovilkorligen behöfver. Jag håller nemligen på att afsluta en ganska fin affär, af stor betydelse för min framtid.

Måtte du ej afslå min bön beder

Evelinas betryckte farbroder

Kristian P.

P. S. Som du mins insatte Evelinas fader särskildt i banken 300 kronor för att af henne användas vid förefallande behof. Evelina ville ej röra dessa penningar, emedan hon ej tyckte att hon behöfde dem.

Som hon nu ej mera behöfver dem, skulle de komma mig ganska bra till pass. Hoppas du ej nekar mig detta lilla lån på en kortare tid. D. S.

— Är det något ledsamt? frågade Malla vänligt.

Henrik svarade ej. Farbroderns kalla hjerta, döljande sig bakom en mängd fraser, gjorde honom stum.

Detta var ej det sista bref af dylik art, som Henrik fick emottaga från farbror Kristian. För bättre effekt skull undertecknade sig denne alltid med »Evelinas betryckte farbroder.» Och för Evelinas skull försökte Henrik äfven att göra för honom hvad han rimligtvis kunde, ehuru hans ekonomiska ställning fortfarande var mycket tryckt. Dessa ledsamheter voro dock endast knappnålsstygn i hans stora sorg, ehuru sårande äfven de. Och förvisso bidrogo de icke heller på något sätt till lättnad eller tröst.

Tiden som framgår obekymrad ehvad den för med sig, glädje eller sorg, gick äfven för den arme Henrik. Men långa, långa och icke mindre qvalfulla voro dessa dagar, innan de öfvergingo till veckor och månader. Ibland fann han någon liten tröst uti att betrakta sin lilla dotter. Hon satt vanligen så snällt på golfvet och lekte med sina dockor. Den lilla svarta drägten kontrasterade bjert mot det rosiga lilla ansigtet och de lifliga ögonen. Ibland blef den lilla plötsligt allvarsam.

— Vi skola göra dockorna fina, pappa . . . vi skola göra dem fina tills mamma kommer tillbaka! jollrade hon då, i det hon påklädde dem deras bästa drägter.

— Stackars barn! sade han, upplyftade henne i sitt knä och smekte henne.

Det var ändå en liten solglimt att få luta sitt betryckta hufvud mot denna lilla kära varelse — mot *hennes* barn. Men detta skulle ej länge få vara. Knapt

trenne månader efter Evelinas död fick barnet en häftig halssjukdom och om några dagar hade hon följt sin moder.

Henriks sorg efter Evelina var så öfverväldigande, så allt uppslukande, att den knappast kunde ökas mycket genom dotterns död. Han tyckte nästan det var naturligt att alla glädjeämnen hädanefter skulle fly honom. Längre fram tänkte han stundom: Om åtminstone barnet hade fått lefva; kanske hade hon blifvit lik sin mor och jag skulle möjligen i mitt bemödande att bereda hennes lycka i någon mån kunnat glömma mig sjelf.

Hvad är det, som tiden icke helar, heter det. Men från denna regel finnas tyvärr många undantag. En djup sorg, en stor förlust kännes vanligen icke mindre med åren. De häftiga uttrycken af sorg försvinna så småningom, men under den lugna ytan skälfver ännu det blödande hjertat och minnet påvisar med hvarje dag alla detaljer uti det förlorade paradiset och låter en allt mer och mer förstå hela vidden af den olycka, som drabbat en. Så var det äfven med Henrik. Med hvarje månad, hvarje år som gick, insåg han allt mera med förfärande tydlighet hvad han förlorat. Hvarför lefver jag? tänkte han stundom, hela mitt förut så lifliga intresse för lifvet, för naturen, för allt, är borta och om jag än lefde och sträfvade i hundrade år, skall jag ändå aldrig få min belöning af dessa kära ögon. Ära, anseende, möjligen rikedom kan jag vinna, men hvartill

båtar det, då jag ej kan dela det med henne. Min verksamhet är på jorden, men mina tankar hos henne. Förfärliga halflif!

På detta sätt tager döden, i det den gör slut på *ens* lif, på samma gång äfven fleres, i det ofta de efterlefvandes lif endast blir ett halft lif utan intresse, endast en långsam vandring efter till den graf, der deras lycka är jordad. Deras kropp är på jorden, men deras själ hos den döde. Och detta är det förfärliga hos döden, att det är den enda olycka, som är ohjelplig. Sjukdom, fattigdom, skiljsmässa, missräkningar och bekymmer — allt kan möjligen med tiden bli annorlunda, men döden är oåterkallelig, ohjelplig.

I början blef Henriks arbetskraft liksom förlamad; sin tjenst uträttade han punktligt, men mekaniskt. Slutligen kom den tanken för honom, att han möjligen i djupa och trägna studier skulle kunna erhålla en tillfällig glömska. Sent och tidigt satt han nu vid sina böcker. Hans intelligens förde honom framåt. Den ena vetenskapen efter den andra pejlades af hans forskande ande. Vid mycket unga år blef han lektor. Hans auktoritet inom de flesta grenar af vetenskapen var i ständigt stigande. Men någon bot för sorgen var det ej i egentlig mening. Visserligen togo studierna, då han sysselsatte sig med dem, hans tankegång i anspråk, men midt inne i det brinnande arbetet hade han

en förnimmelse af något oersättligt, något ohjelpligt, som fattades honom.

Omkring fyra år efter Evelinas död fick han oförmodadt ärfva en aflägsen slägting, hvilken han aldrig känt, och aldrig tänkt på. Han blef härigenom egare till en rätt vacker förmögenhet. Men hvartill båtade honom detta nu. Han fann det endast som ett grymt hån af ödet, som nu tilldelat honom de förmåner, hvilka han förr ofta för Evelinas skull åstundat. Det var som om en demon hviskat till honom: här har du nu de fördelar, rikedom, ära och anseende, hvarefter du så mycket längtat — njut nu deraf, om du kan. Och då han tänkte sig alla de önskningar, alla de njutningar och beqvämligheter, som Evelina knappast nänts tillstå att hon längtade efter, och hvilka nu alla utan svårighet kunnat uppfyllas, råkade han nästan i ett slags raseri mot ödet och hvilket gjorde hans olycka dubbelt tryckande.

Det torde i allmänhet icke vara sant, att olyckan luttrar oss och gör oss bättre. Vanligen gör den oss endera förtviflade eller likgiltiga för allt, så godt, som ondt. Någon gång böjer sig väl menniskan tåligt under riset, men hon är då endera mycket fanatisk eller mycket ödmjuk. Detta om menniskor med känsla. De, som inga känslor tyckas ha' äro odisputabelt de lyckligaste och bäst passande för jordelifvet. Det är farligt i denna förgängliga verld att fästa sig innerligt vid en dödlig, ty döden sitter alltid i bakhåll och lurar.

Det kan gå bra, men det kan också gå illa. Tyvärr kan man dock ej reglera sina känslor efter behag. En känslig menniska fäster sig omedvetet och drages oemotståndligt till ett sympatiskt, likstämmigt väsen, och förlorar hon detta, är det svårt, ofta omöjligt att öfverflytta sin kärlek på en annan. Den deremot, som lik fjärilen fladdrar från blomma till blomma, bör aldrig finna sig bedragen. Sorgligt, men sant.

Någon tid efter det stora arfvets emottagande satt Henrik en dag ensam och dyster i sin salong, drömmande om det lyckliga förflutna och tärd af det närvarandes fattigdom. Allt var sig likt i det lilla hemmet, förr en lyckans hemort, nu sorgens. Allt stod på samma plats som då Evelina lefde. De noter hon sista gången begagnat lågo öfverst på notstället, men pianot var igenslaget. Hennes växter vårdade Henrik på det ömmaste. Hvarför? frågade han ibland sig sjelf. Hon skulle ju aldrig mera njuta af deras fägring. Men de yppiga terosor hon sjelf uppdragit voro omsorgsfullt bortförde. Deras ljufva doft påminde för mycket om hans sköflade lycka.

Henrik satt och väntade på Malla, som nu på hans enträgna begäran flyttat till honom på allvar. Hon hade gått ut i staden för att göra några uppköp. Slutligen hörde han steg i trappan. Det var dock ej Malla. I stället var det Evelinas betryckte farbroder, som inträdde.

Hans välfödda ansigte hade i dag ett uttryck af belåtenhet, något som annars ej ofta var fallet. Han yttrade några skrufvade fraser om väderleken och underrättade sig sedan med deltagande om Henriks välbefinnande, för hvilket han plötsligt tycktes ha fattat ett stort intresse.

— Nå, sade han slutligen i det han skämtsamt gaf Henrik ett lätt slag på magen, du har blifvit rik karl nu. Hä!

— Ja... men hvartill tjenar det, då Evelina är borta.

— Ja, nåja, det förstås, Gud signe själen! Men vi skola alla en gång den vägen vandra. Hm! Apropos, jag behöfver tillfälligtvis några hundra kronor. Du kan naturligtvis nu utan olägenhet låna mig dem, hoppas jag.

— Hör på, farbror, jag har ett förslag att göra. De åtföljdes i ett annat rum, der Henrik visade ett projekt, hvari han anvisade farbror Kristian ett ganska rikligt, årligt underhåll.

Farbror Kristian sken som solen, då han lemnade huset. De mest fina och halsbrytande affärer logo för hans inre syn.

Tiden gick. Sorgen var densamma. Henriks längtan och saknad var hvarje morgon ny. Och då han efter en dag full af monoton dysterhet någon gång på qvällen kastade en blick in i det lilla kabinettet och såg den vänliga månan, nu som förr, kasta en bred ljusstrimma

öfver den plats i chaiselongen, der de förr alltid tillbragt en ljuf skymningsstund, kände han sig upprörd i sitt innersta. Detta hade förr varit en af dagens skönaste stunder. Nu fälde han ned gardinerna så fort som möjligt, tände ljus och satte sig till sitt arbete. Om dagen satt han dock ofta i det lilla kabinettet, som nu pryddes af ett stort svartkritsporträtt af Evelina, strålande af helsa och skönhet. Han försökte ibland inbilla sig att hennes ande omsväfvade honom i detta rum, der de tillbragt så lyckliga stunder. Tänk, mumlade han ibland för sig sjelf, om allt endast vore en svår dröm, om hon nu visade sig der i dörröppningen sådan som hon jemt stod för hans ögon. Med hvilken jublande fröjd skulle han ej sluta henne i sin famn. Den älskade! O, huru ljuflig hon var. Denna vansinniga tanke fick stundom sådan makt öfver honom, att han ofrivilligt utsträckte sina armar — för att endast omfamna den tomma luften. Stackars man! Döden återger ej sitt rof.

Hade det varit Evelina, som öfverleft honom, skulle säkert hennes sorg aldrig blifvit så utan gräns som Henriks, ty hon hade ett mäktigt stöd i sin lyckliga religiösa ståndpunkt. Hon skulle troligen hafva, oaktadt sin stora smärta, sedan hon gråtit ut, hoppats på ett återseende och ödmjukt böjt sig för en högre vilja. Men äfven denna tröst var Henrik vägrad. Så gerna han än ville, så ifrigt han än bemödade sig att omfatta

dessa läror, var det honom dock omöjligt att tillegna sig desamma. Och så snart känslan uppbygt några vackra luftslott kom förståndet och nedref dem lika hastigt. Huru ofta kommo ej för hans sorgsna tanke dessa skaldens ord:

Är det sant, att döden mördar
Så hos kropp som ande lifvet
Och att grafven ensam skördar
Allt det hopp, som vardt oss gifvet.
Är blott menskan sjelfmedveten
För att tyngre känna banden,
Förefinnes evigheten
Blott för stoftet, ej för anden —

Finnas lagar för naturen,
Hvilka hon har fått af ingen,
Är det slump, som skapat djuren,
Alstrat lifvet, ordnat tingen.
Skall vår själ förgäfves spana
Bortom tiden, utom rummet
Och det obekanta ana,
Fast det aldrig blir förnummet —

Ja, hvem kan säga det?

Lyckliga dock de, som tro sig ha funnit ett tillfredsställande svar.

Hans erfarenhet af lifvet var numera icke heller muntrande. Skärpt af sin egen olycka blickade han omkring sig och huru ofta fick han ej se eller höra huru det goda kom till korta, under det att ondskan triumferade. Och räknade han dödens skördar — samma ledsamma resultat.

Fanns det i någon familj någon medlem för hvilken det varit barmhertighet, om han fått sluta, eller funnos lefnadströtta personer, längtande att komma undan hårdhjertade barn, eller makar i ständig strid med hvarandra — huru ofta inträffade ej att dessa fingo lefva så länge som möjligt, under det att en moders enda stöd, en fattig flickas enda tillflygt, eller makar, hvilka endast lefde i hvarandra snart föllo offer för härjaren. Ej så underligt om han med denna erfarenhet stundom fann sig mera benägen att tro på en slump än på en försyn.

Denne man var ej född till pessimist. Han hörde visst icke till dem, som tyckte att verlden var usel alltigenom. Tvärtom. När Evelina lefde fann han lifvet vara en skön lustgård. Han behöfde derför icke jemt vara i hennes närhet, men blotta medvetandet, att hon fanns, att det fanns en med honom sympatiserande varelse, som i allt tog hans parti och intresserade sig för honom, gjorde honom stark och lycklig. I den mest hvardagliga sak kunde han finna nöje och intresse och han tyckte sig i allt spåra Skaparens godhet. Och han visste, att det skulle ha fortfarit så, om denna olycka icke hade träffat honom. Ofta hade han sagt till Evelina: Vet du, jag finner lifvet så skönt, så herrligt! Hvad det ändå är skönt att lefva! Han märkte ej då så mycket, när han egde henne, att det var hon, som gaf intresse och värde åt allt. Sedermera skulle han få inse det. Han hade haft otur, det var alltsam-

mans. Men otur är någonting förfärligt, då det gäller lif eller död, lycka eller olycka. Ibland undrade han om menniskan icke kunde fordra att vara lycklig. Fordra! Ack, man såg huru litet ett menniskolif var värdt och säkert ännu mindre om det tillbragtes i lycka eller olycka. Om detta dödsfall icke hade inträffat, skulle han ha varit lycklig hela sitt lif lika så säkert som han nu var olycklig. Slumpen! Åter igen slumpen, den förfärliga slumpen, som afgör öfver lycka och olycka. Sorger och bekymmer kunde ha mött honom på hans väg, men allt skulle han ha kunnat försona sig med, allt, utom detta enda. Och just detta enda inträffade. På detta sätt blefvo hans djupa känslighet och trofasthet, dessa i och för sig så goda egenskaper, den achilleshäl, i hvilken benrangelsmannen sårade honom så, att han icke mera kunde resa sig. Dess bättre för dem sjelfva, äro dessa egenskaper sällsynta hos män.

— O, att jag aldrig hade lärt känna henne, klagade han. Mitt lif skulle då måhända för någon tid varit fattigt på kärlek; men bättre att aldrig smaka denna dryck, än att endast få läppja derpå, för att sedan vara dömd till evig längtan och saknad.

Hans vänner, isynnerhet de som aldrig haft någon sorg eller de som hade det lyckliga temperament, att de ej togo sig något vidare deraf, tyckte naturligtvis, att hans sorg var i hög grad omanlig. Han skulle manligt ha bekämpat densamma, hette det, och så vidare.

Dess värre torde känslorna ej låta sig befallas. Om detta kunde låta sig göra skulle förvisso icke många lidanden finnas här i verlden. Ingen kunde högre än han sjelf önska, att han skulle kunna glömma eller åtminstone med lugn tänka på den döda. Men detta var omöjligt. Detta ljufva minne blef på samma gång förfärande och förföljde honom genom lifvet.

Att de en gång skulle ha' dött, det visste han, och att de icke kunde få dö precis samtidigt, det visste han också. Men hon hade ju lifvet för sig. Hon var ju så ung. Huru många sköna år kunde de ej ha upplefvat innan de efter naturens ordning skulle ha skiljts. Men det som nu händt, var ej enligt naturens ordning. Det var en knappt utslagen ros, som brutits i samma ögonblick den utvecklade sin högsta fägring. Och detta var en af hans pinsammaste tankar, då han tänkte på huru det *kunde* ha varit. O, hur många sköna år! Och då han tänkte på att det måhända var öfveransträngning och försakelser, med ett ord fattigdomen, denna obarmhertiga ödeläggare, som brutit henne, blef hans sinne naturligt nog icke heller lättare. Han trodde sig nu äfven inse, att hon hade aftynat i samma mån som bekymmer och ekonomiska svårigheter tillkommit. I början hade ju allt gått bra. Hade han äfven sedermera kunnat bjuda henne litet bättre dagar kanske hon hade lefvat ännu. Och då de goda dagarne kommo — då var allt redan förbi. Ibland gjorde han sig rysliga

sjelfförebråelser. Skulle han ej ha vakat bättre öfver sin skatt. Skulle han ej först och främst tillsett, underlättat eller förbjudit hennes försakande uppoffringar, hennes släp. Nog kunde han ibland ha gjort detta utan så stora kostnader, om han endast tänkt derpå. Nu såg han med förfärlig klarhet huru hon uppoffrat sig för honom, för hemmet.

Och skulle han ha låtit invagga sig i lugn vid hennes sjukdoms början. Skulle han ej med eller mot hennes vilja ha fört henne bort från allt träl, bort till någon helsoort. Läkaren hade till någon person låtit undfalla sig några yttranden i denna väg, att om så skett, skulle utgången möjligen ha blifvit annorlunda. Beställsamma tungor förde detta till Henriks öron och denna tanke pinade honom outsägligt. Måhända skulle det ske, måhända var hennes tid ute, måhända skulle hon dö. Men kanske, kanske. O, detta förfärliga kanske! Så plågade han sig sjelf och sorgen och saknaden höggo allt djupare sina hvassa klor i hans själ.

Han hade ungdom och rikedom, ära och anseende. Han drack ej, han spelade ej, han hade alla de förutsättningar, som göra ett hem lyckligt, han var frisk och sund — och likväl var han af ödet dömd till lifslång olycka. Han visste att sorgens kalk åt mången räckts under ändå vidrigare förhållanden, men detta innebar just ingen tröst. Han borde vara glad, att han hade det så bra i ekonomiskt afseende gent emot andra, hette det

äfven. Nå, det var godt och väl, men icke kunde han finna något synnerligen glädjande uti medvetandet att andra hade det sämre än han. Och att rikedom och lycka icke var detsamma det fick han nu inse, ehuru han villigt medgaf, att sjukdomen förhöjde lyckan, der denna fanns.

Hans anseende steg emellertid betydligt sedan han blifvit en förmögen man. Han kunde ej annat än le häråt. Han hade alltid funnit det i hög grad komiskt att se huru menniskorna uppskattades efter de penningar, för hvilka de vanligen hade slumpen att tacka.

Men en tillfredsställelse hade han likväl af sina penningar. Han var nu i tillfälle att i sin mån hjelpa och lindra den nöd han såg ikring sig. Sociala spörjsmål hade alltid intresserat honom, han hade lidit af missförhållandena deri, utan att i sin ställning kunna göra något egentligt deråt. Huru mycket elände, huru mycken sjukdom, huru mycken nöd och oförvållad fattigdom fanns ej och skriade högt till de bättre lottade, oftast för döfva öron. Den sociala frågan var svårlöst, men mycket skulle enligt hans förmening kunnat uträttas, om de mera förmögne vore litet mera gifmilda och åtminstone sedan de tillfredsställt alla sina behof, så i lekamligt som intellektuelt hänseende, offrade litet mera åt det allmänna bästa — åt lidande bröder, helst i tider då arbete tryter. Han fann dock att vår tid dess bättre torde ha gjort mera än sina föregångare i detta afseende.

Han utforskade och hjelpte på förståndigaste sätt alla de lidande han kunde utspana och i den mån hans förmåga räckte. Hans största medlidande dröjde vid sjuka, fattiga qvinnor, oförmögna till arbete, och vid fattiga barn, lidande för brott, hvilka de sjelfva ej begått och likaledes oförmögna till arbete. »På detta sätt», tänkte han stundom, »skall jag, ehuru jag spelat bankrutt på min lefnadslycka, måhända ändå icke hafva lefvat alldeles förgäfves.» Och de tacksamhetsblickar, de glädjetårar af en stackars moder, eller det muntra skrattet af ett barn, förr aldrig öfvadt i annat än förödmjukelser och försakelser, voro lika många ljusglimtar på hans ensliga stig. »Jag skall söka inbilla mig att de komma från Evelina» tänkte han. Men nu såg han huru lätt det var att säga, att man genom att bidraga till att göra andra lyckliga kunde försaka sig sjelf och sin egen lycka, men huru svårt det i sjelfva verket var. Han visste att hans sorg var egoism, men den var icke mindre smärtsam för det.

Tanken på döden gaf honom ibland någon tröst. Han visste, att en gång skulle det taga slut. Och äfven om det, såsom många tro, icke skulle finnas ett återseende och ett lif efter detta — hvilken stor vinning var ändå ej döden för det lidande hjertat, i det den för evigt gör slut på all förnimmelse, slut på all olycka, all sorg och saknad. Häruti såg han åtminstone

Skaparens godhet, som, om han slår, dock slutligen äfven helar.

Men ibland bäfvade han likväl för döden. Besynnerliga inkonseqvens! Den qvalda menniskoanden, som vet att död och befrielse är ett och detsamma bäfvar likväl stundom derför.

Några år efter Evelinas död erhöll han statsanslag för att i utlandet studera undervisningsväsendet. En utrikes resa skulle förr ha utgjort höjden af njutning för de båda makarne. Men då någon gång en förflugen tanke, eller ord, förirrade sig åt detta håll, hade de genast skämtsamt förvisats till omöjligheternas område. Och huru ofta hade ej Henrik förr åtrått att få skåda utlandets alla storartade företeelser, så i natur som konst. Nu fick han det, sedan han icke mer hade förmåga att njuta deraf. Han visste huru det skulle gå. Vid åsynen af de en gång så efterlängtade skönheterna skulle han endast tänka på henne och huru förtjusande allt skulle ha varit om hon varit med, nu i synnerhet då de ej hade behöft neka sig något. Nu kunde hon ha fått hvila, beqvämlighet och njutning; nu kunde hon ha fått belöningen för alla sina sträfvanden.

Med ordentlighet, men mekaniskt, förberedde han sig till resan, så som han nu mera beredde sig till allt. Det gick som han hade trott. Öfverallt, i den skönaste natur, på minnesrika ställen, i de storartade verldsstäderna, på muséer och konstsalonger, öfverallt tänkte

han blott på henne och på huru det *kunnat* vara om hon varit med. Och huru förtjust skulle hon ej ha varit öfver alla de gedigna musiknöjen, som erbjödo sig, hon som var så road af musik. Och hvilken glädje skulle det ej ha varit att vid hennes sida ha fått genomvandra allt, vara hennes ciceron, visa henne allt och med henne fröjdas öfver allt. Men nu var han ensam — ensam.

Oaktadt han skötte sitt förtroendevärf på det samvetsgrannaste sätt, blef dock mycken ledig tid öfrig. Han hade hört talas om, att det funnits menniskor, som sökt döfva sin smärta genom att störta sig i nöjenas hvirfvel. Han ville nu försöka detsamma. Samma resultat! Hans lärdom och relationer skaffade honom så väl i London, som i Berlin och Paris, tillträde till de bästa kretsar. Men midt ibland glädjen och glammet såg han henne och kände sin stora förlust.

Och då han såg alla dessa vackra och intelligenta damer, tänkte han på, att om hon varit med, skulle hon kunnat täfla med många af dem i finhet och behag. Få voro ej de småleenden, som kommo på den ännu unge, vackre och lärde svenskens lott. Men han märkte det knappt. Fanns det något fruntimmer, hvars drag påminde om Evelinas, vibrerade fibrerna i hans hjerta och han lät presentera sig. Det var som om han hoppats att hon gått igen i någon person med hennes drag. Ibland undrade han huru alla dessa vackra och dyrbara

toiletter skulle ha klädt henne. Den der vackra, skära, skulle säkert ha passat till hennes fina hy, och den der gula sidendrägten till hennes mörka hår. Så vackert hår hon hade! En liten ostyrig lock brukade ringla sig öfver hennes små, hvita öron. Huru väl han mindes det. Hon hade ovanligt små och välformade öron. Han kysste dem i tankarne.

Henrik gjorde flere utrikes resor. Han hemkom, som han farit, med sorg i hjertat. Hvarje gång medförde han en jättebukett från Paris' förnämsta orangerier till Evelinas graf.

En afton omkring tio år efter Evelinas död satt Henrik på en ledig stund i det lilla kabinettet. Malla satt i salongen och stickade. Genom dörröppningen kunde hon se, huru han satt och såg på Evelinas porträtt.

— Detta var således den lycka, hvarom vi drömt! hörde hon honom sakta mumla. Hon vred och vände sig på stolen. Hon visste huru illa det var, när han ohejdadt fick öfverlemna sig åt sina grubblerier; men hon kunde ej hitta på någon förevändning att taga hans uppmärksamhet i anspråk. Slutligen reste hon sig sägande:

— Skola vi ej gå ut och gå en stund? Vädret är så vackert.

— Jo, om Malla önskar så . . .

Malla önskade det visst inte. Hon skulle mycket

heldre velat sitta qvar i den varma, trefliga salongen, men för att förströ honom yrkade hon likväl derpå.

De gingo ut. Det var en kall, men klar och vacker Novemberafton. De gingo fram och tillbaka på stadens promenadplats. Slutligen började ett lätt snöglopp att falla och bildade hvita fläckar der och hvar på de torrare ställena. De vände hemåt. Plötsligt stannade Henrik. Hör, sade han, en sådan charmant musik! De stannade båda och lyssnade. Från ett instrument, som tycktes vara harpa, utströmmade tjusande, smäktande toner, slutligen öfvergående i en melodi, full af vemod och klagan. De gingo efter ljudet. I en portgång mötte dem en upprörande syn. Spelande på en harpa och omringad af en gapande hop syntes en qvinna, en sannskyldig bild af smärtan och lidandet. Henrik tycktes allt mera sluka henne med ögonen.

— Malla! sade han slutligen, ser Ni ej hvem denna qvinna liknar?

— Nej . . . jo, jag tror . . . åh, det var märkvärdigt!

Hon påminde verkligen på ett frappant sätt om Evelina. Måhända var det det infallna ansigtet, bärande spår af en stor skönhet, den lidande, bedjande blicken, som fullgjorde likheten, ty hon var vida mörkare än Evelina, fullständig italiensk typ. Vid hennes sida stod en liten förtjusande, omkring åttaårig flicka, sin moders afbild, men hennes kontrast i helsa och lefnadsmod. Qvinnan trakterade sitt instrument som en fulländad

artist. Det var som om hon i toner velat utandas all sin bittra smärta. Plötsligt for hennes hand med ett skärande ackord öfver harpan, hon var nära att släppa det tunga instrumentet och en klar blodstråle flög ur hennes mun och bildade en högröd strimma på den hvita snön.

Henrik lät föra den stackars qvinnan till en läkare och stannade sjelf för att efterhöra hennes tillstånd. Läkaren konstaterade att hon hade galopperande lungsot och ej kunde hafva långt qvar. Hon kom sig dock snart så pass, att Henrik som vänligt tilltalade henne och vann hennes förtroende snart fick höra hennes historia. Signor! sade hon, men fortsatte sedan på bruten franska, som hon tydligen trodde bättre skulle förstås. Henrik hörde namnet på en af Italiens mest lysande ätter. Hon var dotter af en italiensk ädling. Förskjuten af sin familj, sedan hon förmåtts att fly med sin älskare, hade hon i sin tur förskjutits af denne och från den högsta rikedom steg för steg nedsjunkit till det djupaste armod. Hennes röst hade till en början gifvit henne goda engagement som sångerska, men hennes familj, som i stället för att taga sig henne an, med onaturlig hätskhet förföljde henne, intrigerade bort alla hennes platser och nu var den förr så firade och rika, ädelborna signoran gatsångerska, irrande kring land och rike. Men snart är allt förbi, slutade hon, ty jag kan icke längre lefva . . . men ack, tillade hon, under det

hon med en flod af tårar drog sitt lilla barn till sig, jag kan icke heller dö!

Henrik försökte lugna henne. Han bekostade hennes vård och allt hvad hon kunde behöfva. Den stackars qvinnan kämpade en månad innan hon fick sluta, lugnad i afseende på sitt barns framtid, som Henrik lofvat draga försorg om. Efter någon tvekan hade han beslutat att göra henne till sin adoptivdotter. Då han för Malla tillkännagaf detta, sade hon intet deremot. Hon insåg hela ansvaret af ett barns uppfostran, men hon grep detta tillfälle med den förhoppning att det skulle blifva ett intresse och en förströelse för Henrik.

Den lilla flickan hette Margherita, men Henrik kallade henne Evelina och hon vande sig snart dervid.

Då hon fick se Evelinas porträtt frågade hon: Är det mamma?

— Nej, sade Henrik vekt, det är det inte, men du kan ju kalla henne så; hon var lika snäll som din mamma.

Åren gingo. Den lilla Evelina, som hon nu allmänt kallades, växte till och lofvade att bli en god och vacker flicka. Hon fäste sig snart med stor ömhet vid sin fosterfader och oaktadt hon äfven hade en dotters känslor för Malla, var det dock Henrik, som tycktes vara så väl i faders som moders ställe för henne. Den glädjen hade han åtminstone. Han försökte inbilla sig, att det var Evelinas dotter och han gaf till sin uppgift att dana henne så, som han visste att hon skulle velat hafva henne.

Förr hade han alltid rådgjort med Evelina om allt. Nu då han icke mer kunde göra det, var det likväl, som om han hörde hvad hon skulle ha sagt, om de flesta saker och hvad hennes omdöme skulle ha varit om allt. Han tänkte ju jemt på henne och kände henne så väl. Ofta öfverraskade han sig sjelf med att begagna samma uttryck och råd till barnet, som Evelina haft till honom.

Och den snart halfvuxna flickan besvarade ömt hans kärlek. På detta sätt blef hon honom verkligen till stor glädje. Men icke kunde hon ändå ersätta hans första Evelina, hans första och sista kärlek.

På de sista åren hade han dock blifvit något mera resignerad. Kanhända, tänkte han ibland, består till slut den största lefnadsvisheten uti:

»att kunna mista allt,
men kunna le ändå.»

Men inte är det lätt inte.

I beredandet af sin fosterdotters lycka sökte han så mycket som möjligt glömma sig sjelf.

Vid aderton års ålder blef hon förlofvad med en extra ordinarie notarie i ett af verken, en behaglig och mycket lofvande ung man. Han var fattig, men det betydde föga, tyckte Henrik, då han nu sjelf kunde lemna sin dotter en hemgift, och han var glad att hennes känsla gjort ett så godt val af make, som nu var fallet. Sjelf var hon fager som en ros, god och talangfull, sin fosterfaders stolthet.

— Mitt kära barn! sade han ömt; i det han kysste henne på pannan den dag, då de unga vexlade ringar, måtte du bli lycklig! Och måtte eder lycka hafva bättre varaktighet än min. Jag vet att du liknar min Evelina och att du blir en god maka.

— Vårda denna skatt, sade han till den unge mannen, jag vet att du är henne värdig och om lyckan är Eder bevågen, kunnen I få ett paradis på jorden.

* * * *

Här slutar min väns berättelse. Det var vid detta skede jag gjorde Henriks bekantskap.

Länge skulle han ej få skåda de ungas lycka, ty för någon tid sedan läste jag i flera tidningar tillkännagifvandet: att Lektorn, Filosofie Doktorn m. m. Herr Henrik H. stilla aflidit, djupt sörjd och saknad etc.

Ändtligen hade han således hunnit hamnen *). Och om det finnes en himmel, njuta de älskande der den lycka, som jorden icke unnade dem. Huru som helst, ett hade han vunnit — befrielse, befrielse från all sorg och saknad.

Nyligen kom jag af en händelse att gästa den stad, som varit skådeplatsen för de händelser, som här antecknats.

Jag erfor der att lektor H:s adoptivdotter ärft större delen af hans förmögenhet. Malla erhöll en rundlig årlig summa och farbror Kristian var icke heller bort-

---

*) Han hade öfverleft Evelina i mer än tjugo år.

glömd. Efter de sistnämdes död skulle deras penningar öfvergå till filantropiska inrättningar.

En dag träffade jag såväl Evelina N:o 2 och hennes fästman, som Malla och farbror Kristian. Den unga flickan bar sorgdrägt efter sin fosterfar, som hon mycket saknade.

Men hon hade sin fästman, de skulle snart gifta sig och framtiden log emot dem. Märkligt nog sades hon mycket likna den första Evelina. Det var en af dessa likheter, som naturen ibland roar sig med att tilldela fullkomligt oskylda personer.

Malla och farbror Kristian voro sig lika, ehuru de började att blifva något gamla. Den förra koncentrerade nu hela sitt intresse på de unga, hos hvilka hon skulle tillbringa sina återstående dagar och farbror Kristian, som svälde af välmåga, förlustade sig allt fortfarande med sina tokiga affärer.

Jag beklagade efter sedvänja Henriks frånfälle, ehuru jag inom mig var glad att han fått sluta.

— Jo, visst det, svarade farbror Kristian, som nu tycktes vilja spela en vis patriarks rol för de andra, men vi skola alla den vägen vandra! Hufvudsaken är att taga lifvet sådant det är!

Han anförtrodde mig äfven en passant att han just i dagarne höll på att afsluta en särdeles fin affär.

II.

ETT BRILJANT PARTI.

Helena Pettersson var en vacker flicka och dertill god som guld. Men hon var icke allenast god som guld, man sade äfven, att hon nästan kunde uppvägas med guld, ty hennes pappa var mycket rik.

Hon hette som sagdt Helena och hennes fästman hette Herman. Hon var nämligen förlofvad och som hennes fästman var grefve och bar ett af de äldsta och mest ryktbara namnen i vår adelskalender, skulle hon göra ett i verldens ögon högeligen briljant parti.

Åtminstone tyckte hennes mamma fru Pettersson det. Huru längtade ej denna att snart få säga »min dotter grefvinnan», då hon sjelf måste åtnöja sig med det plebejska namnet Pettersson.

Herr eller som han numera lät sig tituleras, grosshandlare Pettersson var den förnämste handlanden i en af våra småstäder. Han hade börjat med två tomma händer som springpojke i en diversehandel, men det visade sig snart, att han egde ett mycket utveckladt affärssinne, paradt med mycken sparsamhet, der något

var att vinna, och så blef han inom kort sin egen och var nu som sagdt den förnämste Merkuriisonen på platsen.

Malicen påstod väl, att han under sin betjenttid ej så noga kunnat skilja mellan mitt och ditt, men detta bör man ej tro; för resten var han nu rik, och hvem kunde väl då hafva nytta att fundera öfver huru han blifvit det.

Emellertid, hr Pettersson förstod att göra affärer. Hans giftermål var äfven en »affär.» Fru Pettersson hade nämligen förut varit gift med en förmögen gammal hökare, som blifvit förtjust i hennes porslinsdocksansigte, då hon som flicka stod bakom disken i en restaurant. I detta sitt första äktenskap medförde fru Pettersson, då »mamsell Amanda», endast sitt fagra anlete, men så mycket mera i »kontanter» i sitt andra, då hon efter ett års enkestånd bildade ett äktenskapligt bolag med herr Pettersson.

Sedan det fagra skinnet med tiden något bleknat, slutade fru Pettersson upp med att kokettera, som förut varit hennes starkaste sida, och blef nu en ganska förståndig husmoder, uti allt hjelpande sin man vid deras goda finansers ytterligare förkofran.

Men sedan hon blifvit lyckliggjord med en dotter, fick den goda frun en idé, som med åren öfvergick till verklig mani. Hennes käraste önskningar sammanknöto sig nämligen uti att få sin dotter, då nu föräldrarne voro utan bildning, uppfostrad på det moder-

naste vis och för så vidt det berodde på fru Pettersson, gift med en adelsman ur den högre societeten.

För allt hvad grefvar och baroner hette bar herrskapet Pettersson, enkannerligen frun, en nästan helig vördnad; och att få en dylik till måg var således ett mål, för hvilket inga mödor eller sträfvanden voro för stora.

På allt detta tänkte fru Pettersson, då hon såg att hennes man lade mynt till mynt i sin kassakista eller insatte sina penningar i banker, eller placerade dem i fördelaktiga aktier, ty det förnämsta, som vore i vägen för dotterns fina giftermål vore väl herrskapets borgerliga namn och simpla härkomst, men fru Pettersson visste nogsamt huru penningen öfverskyler mycket, om ej allt.

Herrskapet Pettersson hade äfven en son, och det var en gifven sak, att han skulle erhålla akademisk bildning, för att, som moderns ord föllo, kunna blifva någonting utmärkt med tiden.

Det var med hemlig glädje fru Pettersson såg sin dotter uppväxa till sin egen afbild uti skönhet och genom goda och bildade guvernanter äfven till en behag- och talangfull dam.

Naturen kom äfven modern till hjelp, ty dottern egde stor fattningsgåfva och mycken fallenhet för alla de ämnen, hvilka anses höra till en finare och modern uppfostran. Hennes musikaliska anlag voro mycket goda, och hon inlade i pianospelningen — som, då den

exeqveras af flickor, hvilka utan ringaste musikaliska anlag tvingats att misshandla ett instrument, endast blifver en i hög grad utvecklad öronpina, — hon inlade häruti, ville vi säga, både känsla och oklanderlig teknik. Trots att hon blifvit mycket bortskämd, var hon vid sitt inträde i sällskapslifvet en verkligt god flicka och dertill alldeles »rysligt söt.»

Den vackra och rika flickan saknade naturligtvis icke tillbedjare, ehuru X-köping just ej hade många presentabla ungherrar, åtminstone så, att de kunde figurera bland stadens »crème de la crème.»

Efter många strider och hemliga, men heta förarbeten, hade det nämligen slutligen lyckats fru Pettersson, att med sin man få inträde i dessa »cirklar» af stadens honoratiores, och öfverskylde penningen äfven här, att frun just icke hade så fina fasoner, och att mannens antecedentia förlorade sig i ett visst obestämbart något. Det aldra värsta var dock, att frun, låt vara för en fyrtio år sedan, stått bakom disken, och denna för henne högst graverande omständighet fanns ännu qvar i åtskilliga af den goda stadens damers minne.

Men tiden jemnar många förhållanden, och så primade fru Pettersson en vacker dag i samma soffa som borgmästarinnan. Detta var ej en liten triumf, men till fru Petterssons bekymmer fanns icke någon vare sig baron eller grefve i stadens societet, som var vid den

ålder, att han kunde blifva ett passande parti för dottern; men detta fick väl afhjelpas genom att resa till någon fashionabel badort om somrarne. Der samlas ju alltid så mycket förnämiteter för att söka bot för sin klenhet eller sin klena kassa. Och — hast du mir gesehen — första sommaren fru Pettersson var med sin dotter i Marstrand vardt Helena verkligen förlofvad med en verklig grefve. Fru Pettersson började nästan bli förskräckt för sin tur, men hemförde sin dotter och blifvande måg i triumf till X-köping, den senare för att vederbörligen visas och beskådas.

Fästmannen och grefven hette, — som vi i början, före denna temligen långa parentes nämnt — Herman, och vi kunna ju komma öfverens om, att äfven kalla honom Ridderstjerna. Hans namn stod med fetstil att läsa bredvid fröken Petterssons, så väl i stadens tidning, som på förlofningskorten af den aldra nyaste sorten, svarta, snedskurna, med guldtryck och guld i kanterna, som just då började bli moderna i utlandet och som voro direkt importerade från Paris.

Grefve Ridderstjerna var fattig, ja, det hviskades till och med att han genom ett i hög grad öfverdådigt och tygellöst lif var på branten af sin ruin och att endast ett rikt parti kunde rädda hans existens, samt att detta varit hufvudskälet till hans förbindelse med Helena, för hvilken messallians han ej heller behöfde genera sig af några konsiderationer för högvälborna anför-

vandter, enär hans närmaste redan alla samlats till sina lysande fäder.

Visserligen gjorde hans umgänge i de högadliga familjerna och hans bekanta bland corps diplomatique i hufvudstaden, en liten knyck på nacken, då det förnams, att hr grefven skulle äkta en fröken Pettersson, som tillika var dotter till en f. d. minuthandlande, men — à la bonne heure — hon var ju rik och grefvens finanser allmänt kända.

Hvad fru Pettersson beträffade, bekymrade det henne ej det minsta, äfven om det vore sant hvad ryktet sade om grefvens affärer. Hvarför hade väl de sträfvat i alla dessa år, om icke för att kunna lemna sin dotter en sådan hemgift, att hon, oberoende af sin makes ekonomiska ställning, kunde förena sig med den, »hennes hjerta valde», som fru Pettersson så poetiskt uttryckte sig och som var synonymt med den, frun sjelf bestämde. Hr Pettersson deremot var för mycket affärsman för att ej inse, att han skulle få gripa mycket djupt i sin börs för äran att vara en grefves svärfader. Men som det likväl till en viss grad äfven smekte *hans* fåfänga och han var en man, som framför allt på äldre dagar älskade lugn och maklighet och derför ej hade mod att trotsa sin bättre hälfts vrede, som han visste ej skulle uteblifva, om han vågade en opposition, så fick det blifva dervid.

Och Helena? Älskade hon verkligen denne visser-

ligen ännu unge och med en viss yttre politur utrustade, men redan i hög grad blaserade ädling, som njutit af nöjets bägare ända till dräggen och som knappast mera var mäktig någon ädlare känsla?

Ja, hon trodde sig älska honom, emedan hon ännu ej var vaken och emedan hon ännu ej erfarit hvad verklig kärlek ville säga. Hon var ännu ett stort barn. Man har äfven vid denna ålder mera svårt att skilja slagget från guldet. En lysande yta, en hög samhällsställning med utsigter till fina ekipager och bländande fester utöfva ofta en stor dragningskraft på det unga, oerfarna, njutningslystna sinnet. Dessutom sade ju hennes mamma, att hon var obegripligt lycklig och då var hon väl det. Men vi hafva ju ännu ej framhållit en egenskap hos hr grefven, som vi väl i aldra första rummet bort nämna, åtminstone anses väl denna egenskap den förnämsta af respektive damer.

Den högvälborne fästmannen var nämligen äfven — löjtnant och dertill förste löjtnant, så att man ej behöfde sätta »underlöjtnanten» på bjudningskorten till bröllopet, hvilket alltid är litet förargligt.

Då sällskapet återkommit till X-köping från vestkusten, sade fru Pettersson, så fort de kommit sig något i ordning:

— Mina barn! vi måste nu göra en visit — en visit hos öfverstinnan Krona — öfverstinnan Krona.

Fru Pettersson hade nemligen för sed att tvenne gånger upprepa alla de ord, vid hvilka hon ville lägga

synnerlig vigt, en vana, som föreföll i hög grad komisk, innan man vänjt sig dervid.

— Med största nöje, bästa mamma, läspade grefvenlöjtnanten.

— Så låt oss då gå genom vår park — genom vår park, ty annars kunde friherrinnan Berguf — friherrinnan Berguf få se oss, och ifall ej vårt första besök gälde henne, känna sig ignorerad — ignorerad.

Fru Pettersson kände sig så hänryckt, hon sam af förtjusning i sin grefliga mågs närhet och hon visste knappt hvad hon sade.

»Öfverstinnan» Krona var strängt taget alls icke någon öfverstinna. Hon var enka efter en öfverstelöjtnant, men som »öfverstelöjtnantskan» var ett något långdraget ord, förkortades det snart till »öfverstinnan», som med sin praktiska korthet äfven förenade den oskattbara fördelen att låta betydligt mera förnämt. Så blef öfverstelöjtnantskan öfverstinna, och snart kom hvarken »öfverstinnan» sjelf eller någon annan ihåg att hon någonsin varit något annat.

Nå, öfverstinnan var den tongifvande i staden, hon var fru Petterssons orakel och den goda frun var endast hennes lefvande eko. Derför fördes äfven »de kära barnen» först till henne.

Öfverstinnan var nemligen i stånd att genast begripa om en person var »comme il faut» eller icke, så snart hon såg honom. Nu tviflade väl ej fru Pettersson

på att en grefve, som tillika var löjtnant, var »comme il faut», men hvem vet ändå, hvilka anmärkningar, som kunde göras, om ej den förnämsta damen i »cirklarne» stämdes gynsamt i tid. Öfverstinnans mönstring motsvarade de djerfvaste förhoppningar.

Hon fann hr grefven icke allenast mycket »comme il faut», utan äfven »charmant», han egde i hög grad »savoir vivre», ja, Gud vet hvad han icke egde.

Nu kunde fru Pettersson tryggt presentera sin måg för den öfriga societeten, som hon också ofördröjligen gjorde genom att ställa till ett stort kalas. O, huru svälde ej hennes modershjerta af fröjd, der hon flöt på ytan af stadens »tjockaste grädda», huru hon neg och presenterade: »min måg, grefve Ridderstjerna — grefve Ridderstjerna.» Detta kan lättare tänkas än beskrifvas.

Hr grosshandlaren satt så förnöjd vid sitt spelbord och sträckte på sig hvarje gång hans blifvande måg kom och kallade honom »pappa.» Hr grefven-löjtnanten, som visste att taga sitt folk, hade nemligen genast proponerat att redan nu få säga »pappa» och »mamma», ett förslag, som med acklamation antogs. Hr Pettersson, som sagdt, sträckte på sig, det var ej utan att äfven han kittlades af sina förnäma acqvisitioner, och ett bredt leende flög öfver hans fullmåne-ansigte, då han tänkte på hvilka förmåner rikedomen ändå förlänar.

Fru Pettersson njöt i fulla drag af att se det uppseende, grefven gjorde ibland alla. De äldre herrarne

tyckte att det var »en treflig kurre», som visserligen var något fri i sitt sätt och sina uttryck, men som hade stor routine som medspelare i preferencen eller whisten. De äldre damerna instämde naturligtvis i öfverstinnans loford och alla mammor med giftasvuxna döttrar tänkte: »den der skulle duga att ha' till måg. Hvilket briljant parti!»

Alla stadens unga damer funno honom *så* »stilig» och sågo med afund på Helena, under det att de »af allt hjerta» gratulerade henne till hennes lycka. Men hon var ju också så »söt», och det »söta» är det »stiliga» värdt.

Och huru den noble grefven-löjtnanten intog småstadens lejon sedan! Huru gentil, ja i allt gentleman de funno honom, och huru de sökte på allt sätt antaga samma vårdslösa talesätt och nonchalance för öfrigt, hvari han excellerade. Och huru qvick han var och huru han vitzade sedan, och hvilket bifallsjubel det blef, då han bland ungherrarne tillät sig vitza om öfverstinnan Krona, der hon satt bland stadens unga damer, att hon var »en krona bland flickor».

Och nu skulle man väl kunnat tro, att intet fattades i herrskapet Petterssons lycka. Men det begaf sig, att hr Pettersson junior, om hvilken vi hittills ej varit i tillfälle att yttra mycket, var i besittning af en alldeles sällsynt förmåga, att sätta sin pappas och mammas tålamod på prof.

Hade naturen förlänat många goda håfvor åt dottern, så tycktes sonen deremot ha' blifvit totalt renonce derpå, åtminstone å hufvudets vägnar, hvilket förhållande icke heller upphjelptes af den stora portion lättja, hvilken den unge herrn lät komma sig till last. Hvad hans yttre angick var han en mycket gentil ung man. Sedan han setat tvenne år i hvarje skolklass, hade han nu redan hunnit att en gång blifva kuggad i studentexamen och tänkte nästa sommar att blifva det för den andra. Unge hr Pettersson insåg nemligen sjelf ganska väl, att han aldrig skulle lyckas inkomma på den för honom af modern utstakade akademiska banan, men detta utgjorde alls icke något ämne för ledsnad eller oro för honom, tvärt om, han skulle blifva mycket glad, ju förr det blefve slut med den tålamodspröfvande läsningen. Han kunde dessutom ej fatta hvarför en rik mans son skulle studera. Hvad hade han annat att göra än att söka bereda litet omsättning åt sin pappas samlade fyrkar? Den enda förmåga hvaraf han tycktes vara i besittning var att förstöra penningar, i hvilken konst han redan uppnått en otrolig virtuositet. Tillika hörde till hans vana, att så ofta ett tillfälle kunde erbjudas, tillsammans med sympatiserande själar fördrifva tiden med spel och bacchidyrkan.

Herrskapet Pettersson kände väl till detta, ehuru ej i den utsträckning det verkligen var — det var naturligtvis föräldrarna, som fingo betala fiolerna — men den

käre gossen skulle väl få rusta ut litet, tids nog blefve han väl förståndig, och dessutom smickrade det isynnerhet fruns fåfänga, att sonen lefde ett högt lif och derför afundades af mången. Då nu sonen likväl blef kuggad i studenten, kunde frun ej underlåta att känna sig litet retad, isynnerhet som hennes älskvärda vänninnor icke sparade på indirekta sarkasmer och insinuationer om »rikedom och enfald» m. m., allt förstås behörigen insyltadt uti deltagandets och ömhetens tvetydiga utgjutelser.

Men nu skulle det bli annat utaf, tack vare den greflige mågen in spe. Fru Pettersson räknade nemligen genast ut, att sedan »hennes Georg» tagit studenten, hvilket hon ännu ej betviflade skulle ske i tidernas längd, han, genom den »oförliknelige Hermans» hjelp och relationer, skulle kunna komma in på den diplomatiska eller åtminstone den militära banan; och hvem kunde veta hvilken lysande framtid han sedan gick till mötes. Hon rådgjorde nu äfven härom med grefven, hvilken genast grep tillfället i flygten och framkom med ett förslag, som strax fann nåd för fru Pettersson och till hvars utförande hon lofvade att vederbörligen bearbeta sin man.

Grefven sökte nemligen göra klart för frun i huru hög grad en utrikes resa skulle inverka välgörande på sonens karakter och stadga, och lofvade han — grefven — att han, oaktadt, som han lät förstå, hans tid var

strängt upptagen, likväl för Helenas och de värderade svärföräldrarnes skull, icke skulle draga i betänkande att sjelf härvid vara Georgs ledare och ciceron.

Fru Pettersson kom i hastigheten aldrig att tänka på fördelarne af en sådan resa för grefven sjelf, eller att förslaget kunnat utgå af någon egoistisk bevekelsegrund, utan kunde ej med ord uttrycka sin tacksamhet och tillfredsställelse. Dét föll naturligtvis af sig sjelft att grefven skulle under resan hafva fritt »vivre», i ordets mest utsträckta bemärkelse, då han var nog uppoffrande att företaga denna resa. Saken var emellertid den, att grefven länge önskat att som annat förnämt folk göra en tur i utlandet, men som han sjelf förut ej på något sätt sett sig kunna realisera denna önskan, för de dermed förenade depansernas skull, så hvad var nu naturligare än att hans blifvande svärföräldrar bekostade densamma, då han nedlåtit sig att liera sig med dem.

Åtskilliga allvarligare vänner förestälde väl herrskapet Pettersson, att en resa för sonen till nöjenas härdar i Paris och andra större städer endast skulle i grund förstöra honom, med hans kända karakter, eller rättare sagdt brist derpå, men fru Pettersson tog detta endast för yttringar af afunden och hr Pettersson, som visserligen i början tyckte att en dylik resa allt för mycket skulle lätta hans kassa, lät äfven slutligen, efter sin hälfts böner, hotelser, tårar och tusende argument,

öfvertala sig. Han var dessutom, som nämts, älskare af lugnet och han insåg, att detta ej skulle lemnas honom förr än han gifvit med sig. Det vardt alltså beslutadt, att ungherrarne skulle fara på sensommaren och blifva borta några månader; Georg dock ej längre, än att han kunde få tid att bereda sig på sin studentexamen till våren, efter hvilken tid Helena och Herman med det snaraste skulle gifta sig. De hade ju ej heller något att vänta på, tyckte fru Pettersson, och det tyckte äfven grefven-löjtnanten, ty han började blifva allt mera trängd på lifvet af sina talrika björnar.

Sedan nu den greflige mågen jemte sonen rest, var det en högtid att höra fru Pettersson följa deras turer i andanom och sedan utkolportera allt hvad hon visste derom i staden. Ni skulle sett med hvilken grandezza hon talar om sin måg, då hon råkar den fattiga, men högförnäma friherrinnan Berguf, eller borgmästarinnan, eller den tongifvande öfverstinnan.

— God dag, kära fru Pettersson lilla, hur står det till? säger friherrinnan, då de mötas på gatan.

— Åh, tackar som frågar, goda fru friherrinnan — fru friherrinnan! Jag har just haft bref från min son och min måg, grefve Ridderstjerna — grefve Ridderstjerna. De ha nu passerat de förnämsta städer — de förnämsta städer i Frankrike och Spanien, skulle nu styra kosan åt Italien och vistas för närvarande i Verona — Verona.

— Åh, så agreabelt! replikerar friherrinnan med ett sötsurt leende, men fru Pettersson tror sig märka af hennes uppsyn, att hon är nära att spricka af afund, hvilket gläder fru Pettersson ofantligt.

Men det var skrifvet i stjernorna att fru Petterssons fröjder ej länge skulle blifva oblandade.

Kort efter den greflige fästmannens afresa ankom nämligen till staden en ung ingeniör vid jernvägen. Han var fattig och hans föräldrar voro döda, men han hade godt hufvud, mycken flit och var allmänt värderad af sina förmän, afhållen af sina kamrater. Han hade dertill ett mycket godt utseende. Hans namn var Julius Kling. Mellan honom och grefven fanns ingen likhet, om ej den, att de båda voro fattiga.

Ingeniören hade dock betydligt bättre affärer än grefven, ty dels var han skuldfri och dels hade han, fastän han ännu ej var aflönad med mera än en tolfhundra kronor årligen, godt hopp om att hans ställning så småningom skulle bli allt bättre och bättre.

Julius Kling kom äfven, liksom mycket annat folk, på herrskapet Petterssons stora bjudningar eller »mottagningar», som frun numera envisades att kalla dem, sedan hon hört sin greflige måg orda om dylika.

Länge dröjde ej innan Helena, sedan hon dels hemma och dels på åtskilliga andra ställen varit i sällskap med Julius, lärde känna hvad en verklig kärlek är, och denna känsla tycktes Julius fullt besvara. I

början öfverlemnade hon sig omedvetet åt nöjet att se, höra och tala med honom och blicka upp i hans ärliga, tilltalande ansigte, så olikt grefvens, med dess liknöjda uttryck och föraktfulla miner.

Men plötsligt kom det för henne att hon ju var förlofvad och att hon ej hade rättighet att mottaga en annans hyllning. Hon måste blifva fri, fri till hvad pris som helst. Hon anade hvilken strid hon finge att utkämpa med modern, men med sin ungdomliga tillförsigt och med den nyvaknade kärleken i sitt hjerta underrättade hon en dag sin mor i så skonsamma ordalag som möjligt, att det var henne omöjligt att fortsätta förbindelsen med grefven, hvilken hon nu insåg att hon aldrig älskat, och att hon således aldrig kunde lyckliggöra honom eller han henne.

Fru Pettersson, som annars ej så lätt förlorade contenancen, blef vid denna underrättelse först alldeles mållös af förvåning, men plötsligt ihågkommande sina nerver, — ty hon hade äfven nerver, och var ibland efter egen utsago mycket klen, hvaremot dock den respektablaste stoftshydda tycktes protestera — plötsligt ihågkommande sina nerver, säga vi, tänkte hon först på att dåna; men då detta lät vänta på sig, utbrast hon:

— Endera är du från vettet, olyckliga barn, eller vill du döda din stackars mor! hvarpå hon sjönk utmattad ned i en fåtölj.

— Min älskade mamma, det är verkligen sanning,

hvad jag säger, och mitt beslut efter mogen öfverläggning allvarligt fattadt.

— Ditt beslut? skrek fru Pettersson och hela hennes kropp skakade, ditt beslut! Än jag då, din mor, har jag intet att besluta?

— Jo, naturligtvis, goda mamma, svarade Helena darrande, ty sådan hade hon aldrig förr sett sin mor, men som våra meningar i detta fall tyvärr ej torde öfverensstämma med hvarandra, så . . .

— Så . . . hvad? afbröt fru Pettersson eldröd af harm.

Hon var så upprörd, att hon ej en gång kom sig för att, som vanligt, upprepa sina vigtigaste ord tvenne gånger.

— Gå upp på ditt rum! befalde hon derefter, jag vill vara ensam, och hoppas jag, att jag får anse detta ditt uppförande som en öfvergående nyck; i så fall vill jag förlåta dig.

Helena teg och lemnade rummet med sammanpressade läppar och en tyst suck.

Sedan fru Pettersson blifvit ensam, sökte hon reda det kaos, hvari dotterns ord bringat hennes eljes så lugna och precisa tankegång. Hvad! kunde det väl vara möjligt, att denna byggnad, som hon i så många år hållit på att uppföra och hvarvid hon fästat alla sina förhoppningar, var på väg att ramla? Skulle hon ha lyckats erhålla en greflig fästman åt sin dotter, endast

för att genast förlora honom? Nej, detta var ej möjligt, dessutom, tänkte hon för sig sjelf, då en tillstymmelse af förebråelse att sätta sig emot dotterns eget tycke lät känna af sig: är icke detta parti min dotters lycka och är jag ej som moder skyldig att se till, att hon ej af barnslighet eller nyck bortkastar den.

Så dagtingade hon med sitt samvete tills det blef alldeles klart för henne, att det endast var dotterns lycka hon afsåg; och om någon hade antydt, att det var hennes egen fåfänga som dikterade hennes handlingssätt, skulle hon med afsky tillbakavisat en så gemen insinuation. Hon var likväl ännu ej lugn och då hon i detsamma blef varse sin man i dörren komma henne till mötes med ett godmodigt leende, blef hon häraf så retad, att hon flög upp, ropande:

— Pettersson, jag vill fråga, huru har du väl uppfostrat din dotter? hvarpå herr Pettersson verkligen icke visste hvad han skulle svara, alldenstund fru Pettersson sjelf nästan uteslutande tagit hand om sina barn och som han ej heller visste orsaken till fruns exaltation, tyckte han det vara bäst att tiga, hvilket han äfven gjorde, stående framför sin hälft med ett fånigt leende.

— Du svarar inte, utbrast frun, I ha'n då alla sammansvurit Er mot mig!

Slutligen kom anledningen fram till fruns upprörda tillstånd och de båda makarne hade nu en gemensam öfverläggning, om det kan kallas så, då fru Pettersson

nästan uteslutande förde ordet sjelf. De båda makarne hade aldrig reflekterat öfver, hvad som kunde vara dotterns verkliga lycka och i enlighet med hennes egen böjelse, de togo det lysande skenet för en gedigen verklighet, och som sagdt, det var nu en gång deras svaghet att vurma för allt förnämt.

Dessutom visste de ännu ej och kommo ej att tänka på, att deras dotter kunde ha ett annat tycke, utan ansågo att saken skulle med någon öfvertalning kunna ställas till rätta. De blefvo slutligen äfven ense om, att intet annat än en känslofull roman bedårat Helena, och att detta troligen, ja säkert, vore anledningen till hennes önskan att bryta förlofningen. I mångfaldiga smådetaljer i ämnet voro de dock af fullkomligt olika meningar, och fru Pettersson, vid hvars ömtåliga sträng man rört, betonade ibland sina repliker så, att hr Pettersson riktigt hoppade på stolen der han satt.

Slutet på den första debatten blef att herr Pettersson gick och tog sig en lur, som han ju också kunde behöfva, och frun tog sin kappa och hatt för att begifva sig till öfverstinnan Krona och der söka råd, sedan hon likväl först med stränghet tillsagt sin dotter att i enslighet noga betrakta sina dotterliga pligter.

Då fru Pettersson inträdde hos öfverstinnan, fann hon der före sig samladt ett litet nätt sällskap, sysselsatt med kaffedrickning och med konversationen i full gång.

Då öfverstinnan af fru Petterssons min kunde sluta

till att något obehagligt inträffat, kände hon sig häraf genast vid godt lynne och välkomnade sin »söta Amanda» på det hjertligaste; de hade just nu setat och talat om henne och om huru allt tycktes förena sig i att bereda hennes lycka och trefnad.

Fru Pettersson höjde sina ögon emot taket, liksom om hon velat anropa himlen att vittna mot ett dylikt misstag. Snart var fru Petterssons bekymmer föremål för allmän diskussion, hvaruti häpnad, beskärmelse och olycksprofetior öfver den otacksamma dottern, som ej visste att vederbörligen skatta det briljanta partiet, voro inblandade. Här fick fru Pettersson äfven veta hvad »vänkretsen» länge sade sig ha förstått, men hvarmed de ej velat oroa »den söta Amanda», nämligen att ingeniör Kling ansågs hafva ett godt öga till Helena, och att äfven hon tycktes hafva detsamma till honom.

Fru Petterssons vrede kände nu inga gränser. Hon var i allmänhet ej så snar till vrede, oaktadt hon gerna ville vara den styrande, men här gälde det ju hennes älsklingsplan, och det är ej så lätt, äfven för menniskor med bättre karakter än fru Pettersson, att frångå en dylik, isynnerhet då man arbetat på dess förverkligande en längre följd af år. Hon hade i viss mening varit en god mor, det vill säga hennes barn fingo göra ungefär som de behagade, endast de icke kommo i vägen för moderns äregiriga planer. Hon hade ej heller varit i någon allvarlig dispyt med sin dotter förrän denna

dag, men som sagdt nu fann hon det omöjligt att skiljas från sina inrotade förhoppningar och framför allt — hon saknade denna sanna moderskärlek, som så gerna och så naturligt försakar allt, endast barnens verkliga lycka derigenom främjas.

Men för att återkomma till kaffekonseljen, så voro nu goda råd dyra.

— Kanske Helena ätit hummer till middagen? frågade plötsligt en fru, som var känd för att ej ha varit med när krutet fanns upp.

— Hur så? sade fru Pettersson.

— Jo, jag har hört att »dom» då kan få så besynnerliga idéer, men det går snart öfver! tillade hon tröstande.

— Nå, det ville jag se: svarade fru Pettersson förargad och nu retad af det minsta, väl har jag hört att man kan få besynnerliga — besynnerliga drömmar deraf, men i vaket tillstånd... Min bästa, Ni kommer då alltid med så löjliga infall, att man knappt vet hvad man skall tro.

— Ja ja, hvem vet ändå! sade frun mildt.

De flesta brusto nu ut i skratt, under det somliga gjorde föraktfulla axelryckningar.

— Jag för min del tror, att refbensspjell förtärdt om aftonen är vida mera skadligt än hummer, vågade en fru invända, som uteslutande plägade orda om mat och tjenstehjon.

— Har jag kommit hit för att utreda verkan af hummer — af hummer och refbensspjell? frågade fru Pettersson, ur stånd att längre beherrska sig.

— Min söta! sade öfverstinnan, jag skall säga dig en sak. Du är alldeles för svag emot din dotter, eljes hade hon ej vågat framkomma med någon opposition mot en sak, som du med din moderliga ömhet och ditt förutseende måste bättre kunna bedöma än det kära barnet, som för öfrigt, jag medger det, är en mycket söt flicka. Ja, som sagdt, du är alldeles för svag, min söta.

— För svag — för svag! repeterade fru Pettersson, men nu skall jag visa, att jag *icke* är svag!

— Det var bra! sade öfverstinnan, och så uttalade hon vidare, att hon egentligen aldrig kunnat tro, att hennes goda vän skulle låta sin dotter följa sin egen dåraktiga böjelse; och i samma anda talade de fleste af kaffesystrarna.

Fru Pettersson stärktes häraf ytterligare i sin föresats att strida till det yttersta.

Men hvilken operationsplan man härvid borde lämpligast följa, derom voro meningarne mycket delade.

— Åh! Jag kunde säga något om jag bara ville! sade borgmästarinnan, hvars stående fras detta var och hvilken förskaffade henne stor aktning bland vännerna, enär de trodde att hon ständigt var fullproppad med

hemligheter. Ja, jag kunde säga något, om jag bara ville.

— Nå, men så säg det då käraste du! ljöd det i korus, du vet ju, att i denna förtroliga krets intet kommer längre.

Och sedan borgmästarinnan länge blifvit persvaderad och nyfikenheten blifvit drifven till sin spets — hvilket var just hvad hon åsyftade, ty hon ville visst icke, om hon verkligen hade något att berätta, gå miste om fröjden att vara den förste som meddelade det — så kom slutligen hemligheten fram. Ibland kunde det återigen hända, att borgmästarinnan icke af några som helst böner lät sig bevekas att låta sina vänner veta något, men detta var endast vid de tillfällen, då hon sjelf icke visste något, men likväl, som vanligt, sade sin fras för att göra sig intressant.

Borgmästarinnans hemlighet bestod denna gång deruti, att hon fått höra från ganska tillförlitligt håll, som hon sade, att den unge ingeniören, redan innan han lärt känna Helena, varit så godt som förlofvad med en viss Alma Clarqvist, en mycket vacker flicka, som var lärarinna i stadens elementarskola för flickor. Detta var en god utgångspunkt till att stäfja Helenas gryende böjelse tyckte de flesta, och som detta äfven var öfverstinnan Kronas yttersta mening, satte det kronan på verket.

Alla lofvade äfven att hvar i sin stad hålla icke

för mycket inne med detta rykte. Efter detta beslut begaf sig fru Pettersson hem igen med betydligt lättadt hjerta.

Helena hade emellertid begagnat moderns frånvaro till att skrifva ett bevekande bref till grefven, deri hon öppet omtalade den förändring hennes känslor undergått, samt i det hon bad honom förlåta henne, ifall han i något fall fann sig bedragen, besvor honom, att söka utverka hennes föräldrars bifall till förbindelsens upphörande, och återsände med detsamma sin ring.

Hon fann nu äfven, då hon tänkte på grefvens uppförande, att det varit märkvärdigt att hon ej förr kunnat se huru litet fästad han sannolikt varit vid henne. Kärleken lät henne ana huru en verklig älskare borde vara och hon hoppades, att det skulle gå ganska lätt att åstadkomma en brytning, då hon tänkte på grefvens matta ömhetsbetygelser. Hon besinnade ej, att det kunde vara för hennes penningar, som grefven fästat sig vid henne, nej, hon hade ej ens hört talas om hans affärer.

Men det inträffade ännu något annat under fru Petterssons bortovaro.

Händelsen fogade det nämligen så, att den unge ingeniören hade ett ärende till grosshandlaren och han inträdde plötsligt i det rum Helena satt, just då hon höll på att kuvertera sitt bref.

Han framsade litet förlägen sitt ärende och då han

fick höra att grosshandlaren hvilade, ärnade han genast draga sig tillbaka, huru han än bemödade sig att finna en förevändning att ännu någon minut få stanna i det älskade föremålets närhet. Plötsligt, som han kom att betrakta hennes fina venstra hand, som hon stödde mot skrifbordet, finner han att hon icke bar sin förlofningsring. Ofrivilligt utropade han: fröken har tappat sin ring!

— Jag har ej tappat den, herr Kling! svarade Helena och rodnade som en ros; den är återsänd, jag är icke längre förlofvad.

— Åh, herre Gud, så lyckligt! . . . det vill säga, — jag menar det var bra ledsamt! stammade han, allt mera förlägen och intrasslande sig.

Helena kunde ej låta bli att le, då hon såg hans förvirring, så olik hans vanligen säkra och rättframma hållning.

Men Julius tänkte: nu eller aldrig! Och så omtalade han först, och hon sedan, på ett mera poetiskt språk, än vi skulle kunna återgifva, huruledes deras hjertan blifvit alldeles intrasslade i hvarandra.

Fru Pettersson kom ej så brådt tillbaka och grosshandlaren sof fortfarande som ett godt barn. Klokheten bjöd dem dock att snart skiljas, under många löften om evig trohet och med föresatser att med tålamod afvakta tiden.

Vi vilja ej skildra fru Petterssons bestörtning, då

hon förnam icke blott Helenas egenmäktiga tillvägagående gent emot grefven, utan äfven att hon, utan att tillspörja modern, fästat sig vid en annan — en yngling, som ingenting egde och som ingen framtid hade och som — det värsta af allt — endast var af simpel borgerlig härkomst. Den goda frun glömde totalt bort hvarifrån hon sjelf härstammade.

Emellertid egde ännu ett stormigt uppträde rum emellan mor och dotter och det förr så glada hemmet förvandlades nu till en tvedrägtens boning, der de tre menniskorna vandrade fram och åter, knappt tilltalande hvarandra.

Herr Pettersson vågade nemligen ej heller yttra något särdeles; han liksom kände, att det var åska i luften.

Modern sökte väl skingra dotterns grubblerier genom bjudningar och kalaser, hvartill dock numera ingeniören aldrig vardt inviterad. Och då de voro inbjudna till ställen der modern kunde tro att de skulle råka på honom, blef fru Pettersson alltid »opasslig» eller fick hon plötsligt ett anfall af sin nervsvaghet, hvarför hon måste stanna hemma och dottern med henne.

Slutligen kommo de förut omnämde ryktena angående hennes älsklings förhållande till en annan flicka äfven till Helenas öron, och ehuru hon i början log deråt, utsådde de likväl så småningom svartsjukans frön i hennes själ, isynnerhet som hon numera aldrig träffade honom.

Hon kände ju honom så litet och hon hade hört talas om herrar, som den ena dagen svuro evig trohet åt en, den andra dagen åt en annan. Hon kunde dock ej tro, att hennes Julius var sådan, men hvarför dessa pinsamma rykten, som hvarken vederlades eller bekräftades? Hon visste äfven, fastän hon ej var personligt bekant med henne, att Alma Clarqvist var en mycket vacker flicka. Till råga på olyckan lemnade Julius nu sin befattning i staden.

Han sände visserligen dessförinnan ett ömt bref till Helena, deri han beklagade sig öfver att endast någon gång kunnat få se henne, då han om qvällarne stulit sig förbi grosshandlarens fönster, eller någon gång på afstånd på gatan, samt meddelade henne, att han måste ombyta tjenstgöringsort och bad henne bevekande, att hon till afsked skulle nedsläppa några vänliga rader genom fönstret samma qväll, då han skulle passa på och mottaga den; helst hade han velat se och tala med henne, men fruktade att blottställa henne på något sätt. Bad henne för öfrigt ej förtvifla, tiden kunde ju ändra mycket och *hans* kärlek skulle aldrig slockna, m. m. Men detta bref kom olyckligtvis Helena aldrig tillhanda. Modern, som mottog det med en obekant handstil försedda brefvet, anade oråd, bröt och läste det och kastade det derpå på elden, allt för att, som hon fortfarande intalade sig, befordra dotterns lycka.

Emellertid nalkades med stora steg tiden för grefvens och unge herr Petterssons återkomst.

Fru Pettersson hoppades mycket häraf. Helenas bref till grefven hade nemligen endast haft till resultat, att han skrifvit till henne: att han af hennes egen mun måste höra bekräftelsen på sitt öde, innan han kunde tro derpå; på samma gång skrifvande till hennes föräldrar med bön att allt finge blifva på sitt gamla sätt, åtminstone till hans hemkomst, då grefven insåg, att han i dem skulle få en god bundsförvandt.

Fru Pettersson svarade äfven genast och bad honom för all del ursäkta Helenas barnsliga tilltag, som naturligtvis ej var med allvar menadt — fru Pettersson hade redan, genast hon fått veta om Helenas bref, skrifvit till grefven i motsatt syfte — och lät nu ytterligare påskina, att Helenas motsträfvighet troligen skulle lägga sig, så snart hon återsåg sin ståtlige fästman, ty så envisades fru Pettersson att fortfarande kalla honom, och uppmanade derför »sina kära gossar», att snarast återvända till sitt land igen, så tråkigt hon än tyckte vara, att de skulle behöfva förkorta sin resa om den fortfarande vore angenäm.

Herr Pettersson, som började blifva litet missmodig för alla de penningremisser han måst göra, önskade dem äfven hem. Men »de kära gossarne», som lefde glada dagar i Paris, gjorde sig just ej så brådtom.

Det var nu lidet temligen långt fram på hösten,

men fru Pettersson tröstade sig med att de åtminstone skulle komma innan julen. Georg skulle ju äfven hem för att kunna taga studentexamen till våren, »eller månne han ännu en gång skulle bereda sin mor den förödmjukelsen att blifva kuggad?» tänkte fru Pettersson någon gång, då hennes sinne blef hårdt emot dessa barn, som hon nu tyckte endast beredde henne förödmjukelser och svikna förhoppningar.

Hon visste icke att ett vida större ondt hvilade öfver sonens hufvud, än några misslyckade examina. Georg var likväl redan innan sin utländska resa i den ställning, att han hvilken dag som helst kunde vara en förlorad existens.

Han hade nemligen, då han i början af sin ungdom blygdes att af fadren begära tillökning i sitt rundligt tilltagna underhåll, för att kunna fortsätta sitt tygellösa lif, kastat sig i armarne på samvetslöse procentare, hvaraf väl ej funnos några af betydenhet i X-köping eller i den stad, der han beredde sig till studentexamen; men genom mellanhänder hade han anlitat dylika i hufvudstaden, och så småningom hade han härigenom drifvits ända till branten af ekonomisk ruin. Ofta förnyade resor till hufvudstaden och nu sist den stora utrikesresan, hvartill fadrens betydliga remisser visst icke räckt, krönte verket. Georg visste, att föräldrarne förr eller senare skulle få kunskap härom, ty han insåg att han ej länge skulle

kunna uppehålla sina fordringsegare, men han egde dock ej mod att genom en bekännelse gå händelserna i förväg.

För Helena var denna tid outsägligt plågsam. Å ena sidan föga hopp att Julius var henne trogen och å andra sidan modren, som ständigt låg öfver henne med förmaning, att visa sig vänlig vid grefvens återkomst, och med sina öfvertalningsargument, om att belöna grefven för hans taktfulla, aldrig tröttnande uppmärksamhet; om huru lycklig hon skulle bli, sedan hon väl vore gift, och så vidare. Slutligen kommo återigen lösa rykten att Julius vore förlofvad med en annan.

En vacker dag fick Helena äfven veta, att Alma Clarqvist hade flyttat till samma stad der hon visste att Julius vistades. Anledningen skulle vara att söka en lärarinneplats. Men genom åtskilliga kommentarier af stadens nyhets-krämarinnor, trodde sig Helena veta att hon skulle gifta sig, och med hvem — det var ju tydligt.

Hon hade i sjelfva verket redan upphört att hoppas, ty skulle ej Julius, om han fortfarande var henne trogen, på något sätt kunnat meddela sig med henne?

Hon visste icke att Julius sjelf trodde sig glömd, då han ej fått hvarken de begärda raderna till afsked, eller ens en helsning.

Nu försjönk Helena i en fullkomlig apati. Intet tycktes röra henne och hon tyckte att allt var liksom dödt för henne. Den forna rosen var nu en bruten

lilja och då modren som vanligt kom med sina öfvertalningsförsök, mötte hon ej längre något motstånd.

Helena gick nu in på allt. Hon var så trött, så trött, och om hon reflekterade något alls, så tänkte hon väl, att hon ej kunde blifva stort olyckligare i sitt äktenskap med grefven än hon var förut.

Måhända föresväfvade det henne äfven att hon nu, då hon sjelf för alltid tagit farväl af lifvets glädje, hon åtminstone skulle vara en lydig dotter.

Nå, nu må man tro att fru Pettersson blef glad, oaktadt hon ej alltid kunde fria sig från de förebråelser, som oafvisligt trängde sig på henne, då hennes blick hvilade på dotterns lidande gestalt. Disharmonien i hemmet samt oron och längtan efter hennes älskling hade redan länge börjat betänkligt undergräfva äfven Helenas kroppsliga krafter. Fru Pettersson skulle ej ha varit mor, om hon ej lidit af att se dotterns aftynande, men hon fortfor med att intala sig, att det endast var till dotterns lycka, som hon nödgades visa sig sträng; och dessutom tröstade hon sig med, att tiden nog skulle utplåna alla dåraktiga fantasier. Vore hon väl lyckligt gift, blefve nog allt bra. Ett bref afsändes skyndsamt till grefven, förkunnande »den lyckliga förändringen i Helenas känslor» samt uppmaning att på allt sätt påskynda hemresan. Hvem kunde veta om ej Helena kunde ändra sig ännu en gång, tänkte fru Pettersson

med förfäran, och hon sökte räkna ut minsta möjliga tiden till bröllopets firande.

Nu blef ett köpande och ett ställande och ett kalkylerande för att på bästa och fortaste sätt kunna ordna allt åt det grefliga paret, och fru Pettersson visste ej huru hon skulle kunna få dotterns utstyrsel, hvaraf en del skulle tagas från utlandet, nog gentil. Emellertid gaf detta tusende anledningar för fru Pettersson att kunna få briljera inför sina vänner, hvilket vi veta var hennes förtjusning; och hon hade den glädjen att, då de förnämsta i »cirklarne» varit på besök, för att taga allt i betraktande och då fru Pettersson, sedan de tagit afsked och kommit ut på gatan, sträckte sig ut genom fönstret så mycket hon orkade för att höra hvad de sade, — erfara huru de hela gatan ned öfverröstade hvarandra i sitt resonnement härom. Till och med öfverstinnan, för hvilken intet plägade vara fint nog, fann denna gång allt mycket »chic».

Fru Pettersson stod en afton framför en trymå i sin salong, profvande en den aldra grannaste kostym, som hon ärnade bära under de stundande bröllopshögtidligheterna. Särskildt mönstrade hon hvad effekt en pompös hårklädsel kunde åstadkomma.

Helena satt med likgiltig min och åsåg huru det ena efter det andra i hennes utstyrsel uppstapplades och herr Pettersson gick helt besvärad ikring bland all ståt.

Underliga tankar flögo genom fru Petterssons hufvud under dessa tillrustningar. Hennes äregiriga drömmar voro nära att gå i fullbordan. Efter många års väntan nalkades ändtligen den stund hon med så mycken möda eftersträfvat. Hon skulle få en förnäm, högvälboren måg och dennes glans skulle återfalla på henne sjelf.

Hela staden visste nu att man endast väntade på brudgummens återkomst för att få fira bröllloppet.

Hon tänkte äfven på huru hennes egentliga triumf dock först skulle börja i hufvudstaden, der de nygifta skulle bosätta sig och der hon skulle vid dotterns sida få umgås inom de aldra högsta kretsar. Ja, hon såg nu ingen gräns för sin ärelystnad, hennes dotter skulle naturligtvis blifva presenterad vid hofvet. Åh, ett sådant briljant parti!

Fru Pettersson var just som bäst upptagen af att granska sin toilette, då en tjenare inbar ett bref med Berlins poststämpel. Fru Pettersson grep det begärligt.

— Från Berlin! sade hon upprymd, således redan på hemvägen. Den kära Herman längtar naturligtvis att få bestämma dagen till bröllopet!

Men knappast hade hon läst några rader förrän hon undergick en märklig förvandling.

— Drömmer jag, flämtade hon, hvad är detta? Nej, det kan ej vara möjligt! utbrast hon tillintetgjord.

Helena och hennes far togo i sin tur del af brefvets innehåll.

Grefvens skrifvelse var i allo olik hans föregående epistlar. I mycket artiga, men bestämda och något sarkastiska ordalag, uttalade han, att han efter långvarig sjelfpröfning, fann det grymt att tvinga Helena till en förbindelse, som han nu alltför väl, oaktadt senaste underrättelserna, insåg var henne motbjudande och bad derför att härmed få draga sig tillbaka, och skulle han vid sin hemkomst inträffa och stanna på en från X-köping mera aflägsen ort. Brefvet slöt med följande mystiska ord: »Eder herr son har i dagarne emigrerat till Amerika, och önskar jag honom all den lycka han derstädes kan vinna.»

— Ha' de då blifvit tokiga båda två? fortfor fru Pettersson, sedan hon någorlunda kommit till besinning.

Föräldrarnes bestörtning och oro öfver sonens hastiga och oväntade emigration och fåfänga undran öfver anledningen dertill, var ej liten, men hvad fru Pettersson beträffar, uppgick dock allt i hennes förtviflan öfver att det briljanta partiet var på väg att gå henne ur händerna. Hvad Helena angår, kunde hon ej, oaktadt hennes oro för brodern var stor, undgå att erfara en stor känsla af lättnad vid tanken på grefvens brytning.

Men fru Pettersson led denna afton alla en fåfäng qvinnas qval, vid tanken på att hela den byggnad hvarpå hon så länge bygt och var så nära färdig, var på väg att ramla. Och hvilken skandal skulle det icke väcka i staden sedan.

— Lyckligtvis är det min dotter, som först slagit upp, sade hon till sig sjelf, der hon af oro gick fram och åter på salsgolfvet, men detta var ej stor tröst emot allt hvarom hon skulle gå miste. Hon kunde dock ej tänka sig att allt så plötsligt skulle vara förloradt. Hon sökte intala sig att allt skulle kunna rangeras, om hon blott kunde få råka grefven vid hans hemkomst.

Men endast några få dagar och svar skulle bringas å alla frågor och visa att allt hopp för fru Pettersson var slut. Helt kort efter grefvens bref presenterades nemligen för herr Pettersson vexlar och andra låne-handlingar, å hvilka han icke kunde minnas sig hafva gifvit sitt namn. Ett förfärligt ljus skulle snart uppgå för den stackars fadern. Allt visade nemligen att ingen annan än sonen gjort sig skyldig till denna namnför-falskning.

Samtidigt ingick äfven en skrifvelse från Georg, hvari han, jemte några ljumma böner om förlåtelse och öfverseende, omtalade sin ställning. Han hade ej mod att nu återse sin fosterbygd, hette det, men bad han fadren, att han, för deras gemensamma heders skull, måtte inlösa de handlingar, hvarå sonen skrifvit sin faders namn, dertill, som han lät förstå, föranledd af mycket trängande omständigheter, som han ej vågat nämna; det hade varit hans förhoppning att i tid kunna rangera allt, men nu hade det genom mellankommande

hinder varit omöjligt; pappa skulle nog reda sig ändå, och så vidare — allt en blodig ironi.

Nu blef äfven klart, att Georg ej kunnat hemlighålla sin ställning för grefven och att denne tydligen beräknat, att hvad som kunde vara qvar af den Pettersonska förmögenheten efter denna krasch icke kunde konvenera honom, hvarför han skyndat att i tid taga sin Mats ur skolan.

Den olyckliga modren, som först läst brefvet från sonen, sprang utan besinning fram och tillbaka, endast då och då utstötande ett monotont »Åh, herre min Gud!»; och fadren, som nu fått tydliga bevis på att hans son var en förfalskare, neddignade vid dessa underrättelser vanmäktig i närmaste stol och sade ej ett ord mera af det naturliga skäl, att han träffats af ett slaganfall, som genast beröfvade honom talförmågan och om några dagar lifvet.

Men fruarne i staden med öfverstinnan i spetsen hade intet medlidande med den olyckliga familjen, utan nickade med sina hufvuden och menade, att allt endast var ett, af dem länge förutsedt, välförtjent straff för fru Petterssons vurm på ett briljant parti. Och borgmästarinnan sade: »hvad var det jag sade!» oaktadt ingen förut hört henne yttra sig i ämnet, samt tillade: »åh, jag kunde säga någonting ännu mera, om jag bara ville!»

* * *

Fyra år hade förflutit och i sin mån hunnit mildra intrycket af tilldragelsen i X-köping.

Huru annorlunda var det ej nu mot förr för fru Pettersson och hennes dotter. Helena utvecklade, sedan det första förfärliga intrycket något mildrats, en ganska aktningsvärd energi.

Först och främst satt hon länge som sköterska vid sin mors sjukbädd, ty fru Pettersson hade genom de på hvarandra följande hårda slagen blifvit allvarligt sjuk, och det dröjde länge innan hon fullt blef vid sig sjelf igen.

Sedan sonens och broderns heder så mycket som möjligt blifvit räddad — till hvilket ändamål mor som dotter voro ense om att afstå allt, befans det, som grefven helt förutseende hade beräknat, att så godt som intet återstod för de begge qvinnorna att lefva utaf. Härtill bidrog äfven att grosshandlarens affärer på de sista åren icke på långt när varit så lysande som det trotts, till följe af dåliga konjunkturer och sonens och mågens djupa grepp i hans kassa. Grosshandlaren sjelf slapp att bevittna förödelsens styggelse, men fru Pettersson måste tömma ända till sista droppen i förödmjukelsens och de menskliga vexlingarnes bittra kalk.

Huset såldes, möblerna realiserades, och när allt blifvit ordnadt, egde mor och dotter endast några hundra kronor qvar.

Dottern, som styrde med allt, hyrde nu ett litet

rum med kök och sökte ställa det så trefligt som möjligt för modern, som varit van vid komfort och beqvämlighet och satte ett så stort värde derpå.

Olyckan hade dock intet välgörande inflytande på fru Pettersson, hon blef endast knotande och bitter, och hon märkte knappt de ansträngningar dottern gjorde för att göra lifvet drägligt för henne och minska intrycket af alla missräkningar och svikna förhoppningar.

På dottern deremot verkade slaget motsatt. Det väckte henne nämligen ur hennes djupa apathi och ehuru hon såg lifvet för sig som en ödemark, utan glädje och utan kärlek eller uppmuntan, satte hon sig dock nu det målet före, att arbeta och lefva för modern och i möjligaste mån förljufva hennes lif. Nu visade det sig äfven, att den goda uppfostran hon åtnjutit, kom väl till pass. Hon fick nämligen genom gamla vänners relationer plats som föreståndarinna för stadens flickskola, sedan denna plats blifvit ledig. Med denna befattning var det som Helena lifnärde sig och sin mor, men mången gång var det knappt med mycket. Modern skulle väl hjelpa till med sömnad hettes det, men hon kom sig just ej för med mycket. Hon satt för det mesta uppkrupen i ett soffhörn och klagade öfver ödets orättvisor och uppdragande paralleler mellan det förflutna och närvarande, tills hon slutligen retat så upp sig sjelf, att dottern måste göra allt för att mildra hennes bitterhet. Helena talade om, att många andra hade

det mycket sämre, att man måste vara undergifven försynens skickelser, m. m., alla de tröstegrunder hon kunde finna på, i det hon strök moderns panna med sina lena händer tills dennas knot upplöste sig i en flod af tårar och hon slutligen insomnade, som barn pläga göra, sedan de efter häftiga sinnesrörelser uttömt sina krafter. Det som nästan mest grämde fru Pettersson och som oupphörligt gaf anledning till upprepade klagomål, var hennes fordna vänners uppförande emot henne.

Nu fick hon ej mera vara med i några »cirklar» och det var knappt att öfverstinnan Krona bevärdigade henne med en nådig nick, då de någon gång möttes på gatan.

Nu fick man minsann äfven vara glad om borgmästarinnan, som utdelade gåfvorna till »pauvres honteux» vid jultiden, kom ihåg dem med en liten allmosa. Och då dottern å moderns och sina egna vägnar tackade härför, svarade borgmästarinnan med ett mystiskt leende: »Åh, jag kunde säga fröken något, om jag bara ville!» hvarefter hon försvann med en vänlig nick. Hon var ändå den oförargligaste och mest godhjertade af dem alla, näst frun, som ej varit med då krutet fanns upp, ty hon, — oaktadt fru Pettersson ej kunnat tåla henne under sina välmagtsdagar, utan gifvit henne många sårande hugg — tyckte nu att det var så »rysligt synd» om de begge ensamma fruntimren och blef dem ofta till verklig hjelp med sin medfödda mild-

het och grannlagenhet. Andra, såsom till ex. friherrinnan Berguf, spelade »vännen i nöden» och gingo ibland på visit för att, som orden föllo sig, fråga, »om de möjligen kunde bidraga till att drifva bort en ledsam stund eller vara till någon hjelp, endast deras förmåga kunde svara mot deras goda vilja och åstundan att vara den kära vännen till någon nytta», men i sjelfva verket för att njuta af »den högfärdiga varelsens förnedring och klagan», som de sedan uttryckte sig om den stackars fru Pettersson.

Någon gång voro mor och dotter bortbjudna på någon mindre tillställning hos dem, som icke helt öppet önskade visa att de dragit sig ifrån dem. Men de hade ej ofta lust att gå, och fru Pettersson blef efter dylika utflygter ännu bittrare och häftigare, då hon erfarit till hvilket minimum hennes anseende sjunkit och då hon sett huru tillbakasatt hon nu blef, i samma kretsar der hon förr varit en ibland de förnämsta.

Helenas lif var under allt detta mycket glädjelöst och hennes helsa icke den bästa. Om modren varit en mor i detta ords sanna bemärkelse hade det väl knappast behöfts något mera än dennas kärlek och tacksamhet för att fylla tomheten i dotterns lif. Men modern hade aldrig med allvar sökt vinna sina barns kärlek.

Moderns och dotterns fordringar på lycka här i lifvet voro äfven af allt för olika art för att de skulle kunna sympatisera. Kanske bäst för fru Pettersson sjelf,

kom hon sällan att tänka på hvilket glädjetomt lif dottern hade och att hon — modren — sjelf till största delen var orsaken härtill; nej, dertill var hon alltför upptagen af sina egna sorger och bekymmer.

Helena egde dessutom icke någon jemnårig, verklig vän. Icke heller hade hon råd att hålla sig med ett piano och icke heller just med mycket lektyr, hvilket alltid kunde ha förströtт henne, ty hon var mycket musikalisk och förr hade musik utgjort hennes största nöje; äfven var hon mycket språkkunnig och hemma i literaturen.

Utan när lektionerna i skolan voro slut, satt hon för det mesta ensam med modern. Ofta flögo hennes tankar till en öfver allt älskad varelse, hvars namn hon ej vågade uttala, men som följde henne i hennes tankar om dagen och hennes drömmar om natten. Hon undrade huru han hade det och om han någonsin tänkte på henne. Och fastän hon sökte slå bort dessa dåraktiga tankar, var det likväl med en slags grym vällust hon ibland hängaf sig deråt.

Ibland kommo äfven grefvens kalla artighet och den döende fadrens sista blick för hennes syn med förfärande ryslighet. Stundom tänkte hon äfven på brodern med stor oro.

Ibland kommo ångerfulla bref från honom. Han vistades fortfarande i Amerika. Fadrens plötsliga död, hvartill han var en indirekt orsak, tycktes ändtligen ha

gripit hans så länge förhärdade sinne och han talade nu i sina bref om huru det var hans enda förhoppning, »att han slutligen genom allvarligt arbete skulle komma derhän, att han en gång kunde försonad återvända, såväl i samhällets, som de älskade anförvandternas sköte; ty nu då han var så långt skild ifrån de sina, insåg han huru fästad han var vid dem och huru djupt olycklig han gjort dem.» Helena önskade så mycket, att hon skulle kunnat vara hos honom, då modlösheten och samvetsqvalen tärde honom. Ack, hvem tog sig väl an honom i det främmande landet? Men hon kunde nu ej göra annat än skrifva långa, kärleksfulla bref, hvilka andades tröst och förlåtelse.

Det var en kulen höstafton i skymningen och mor och dotter sutto tysta i sin lilla kammare. Helena satt vid fönstret och lutade sin panna mot den kalla rutan i det hon tankspridt stirrade utåt, der vinden tjöt och molnen jagade hvarandra.

De bodde nu vid utkanten af staden och deras enda utsigt var en flack, ändlös hed. Helena såg bortåt densamma utan att få någon hvila för sitt trötta öga; den var så lik hennes eget lif tyckte hon — långt, långt och utan afbrott och o, så ensamt — ensamt. Tunga regndroppar började falla, allt var så kallt och disigt så utom som inom henne, hon frös vid detta lif, och som vanligt kom en kär bild för hennes inre syn och gjorde verkligheten ännu mera fattig. Hon lutade

sitt hufvud i handen och ett par heta tårar föllo ned på bordskifvan vid fönstret. Af några tunga andedrag från soffan kunde hon sluta till att modern insomnat.

Då öppnades dörren och någon inträdde. Helena trodde att det var tjenstflickan, som »gick till och ifrån» och som plägade komma vid denna tid, hvarför hon ej ens såg upp. Plötsligt kände hon sig omfattad af ett par starka armar och en kär, välbekant röst hviskade: »Helena, min älskade Helena!» En känsla af outsäglig salighet genomströmmade henne, hon trodde att det var en ljuf dröm, men hade icke mod att med någon rörelse skingra densamma. Huru ofta hade hon ej drömt just så och sedan uppvaknat till den kalla verkligheten, som efter en sådan dröm var ännu mera tom och ödslig.

Men nu var det ej längre en dröm, ty Julius — det var han — började snart att tala och fråga om allt, och hon kunde ej tro att hon drömde mera, då hon såg in i hans djupa, ärliga ögon och kände hans varma kyssar. Och all sorg flög hän, skingrad af den lyckliga verkligheten, ja, till slut måste hon skratta af bara glädje. Nu berättade de hvarandra allt. Han om sitt tvifvel på henne, om sitt fåfänga arbete att glömma henne, sin sorg öfver hennes familjs olyckor, sin glädje öfver att hon var fri och slutligen måste han sjelf se henne och öfvertyga sig huru allt var.

Och nu hade han äfven en sådan inkomst, att han

utan bekymmer kunde motse framtiden och bjuda henne ett hem.

Och hon talade om sitt tvifvel på honom, om familjens olyckor, om sitt färglösa, glädjetomma lif och framför allt om sin outsägliga längtan efter honom.

— Och Alma Clarqvist? frågade slutligen Helena, ej utan en viss bäfvan.

— Hon är ännu ogift! svarade Julius.

— Och du har ej varit förlofvad med henne?

— Aldrig!

Mycket behöfva vi nu ej tillägga. Om några månader stod den lyckliga Helena framför altaret vid sin älsklings sida. Allt talade för att detta äktenskap skulle blifva lyckligt och utplåna minnena af förflutna sorger. Framtiden besannade äfven detta, och till och med fru Pettersson, som bodde hos de unga, började slutligen inse, att lyckans grundval icke är rikedom och en hög samhällsställning, utan en sann och varaktig kärlek.

III.

FÖRST.

Han var den förstfödde och derföre äfven den mest omhuldade och bortklemade i den burgna familjen. Långt innan han var född gladde sig modern och kanske ännu mera mormodern, den hederliga lagmanskan, åt den lille förtjusande gossen som skulle komma, ty att det skulle bli en gosse, deruti öfvergick deras önskan nästan till visshet och att han skulle bli förtjusande var utom allt tvifvel.

Och gossen kom. Det första barnet! Hvilken märkvärdig händelse!

Hela huset var i uppror. Alla stodo på tå för den lille och huru förtjusande han var, äfven då han skrek som värst. Hvilket vackert barn! Det var mammas fina drag och pappas mörka ögon eller kanske var det tvärtom; nog af — han var förtjusande.

Mormodern var utom sig af fröjd, hon hade aldrig haft någon gosse och hela hennes varma kärlek koncentrerades nu på den lille dottersonen och hon gjorde ett med modern i att smeka och bortskämma och för alla faror skydda ögonstenen.

Om några år fick han en liten syster, men denna händelse var icke på långt när så märkvärdig som det första barnets födelse. Han förblef äfven hvad han från början varit, det väsen kring hvilket alla framtidsförhoppningar knöto sig.

Fadern var egare af en större egendom och ansågs förmögen. Han var en stilla man, som mest älskade maklighet och ett godt bord. Äfven han var på sitt vis glad öfver sin lille son, men på ett mera indolent sätt och som ofta händer, slöt fadern sig mera till den lilla dottern, liksom modern till sonen.

I denna atmosfer af komfort och kärlek förflöto Arthur Levers första lefnadsår. Af sin moder hade han ärft en spenslig, fin och svag fysik, men derjemte äfven mycken intelligens. Till följd af sin vacklande helsa var han redan vid spädaste år af läkarne lifdömd, hvilket endast i förtäckta ordalag framkom till moderns öron och gjorde endast att hon ännu ömmare sökte skydda sin späda planta.

Huru ofta möttes ej mor och dotter darrande för sin älskling under den tysta natten, då han, som ofta var fallet, var offer för någon farligare sjukdom.

Tänk om han skulle dö! De kunde ej tänka sig detta. De reflekterade ej öfver att det lif, som slocknar i sin nytändning ofta är det lyckligaste.

Mången moder, som med grämelse ser sin vuxne sons förfelade lif, torde önska att sommaren ej bragt

hennes telning till mognad, utan att den afbrutits innan barnasinnet, lugnet och de ljusa löftena hunnit öfvergå i disharmoni och oro.

Det tycktes emellertid som om de båda fruntimrens böner och omsorger skulle uträttat hvad ej läkarekonsten förmådde, ty, ehuru sakta, repade sig Arthur dock så småningom efter hvarje sjukdom, och vid tio års ålder förefans ingen fara för hans lif, ehuru hans kroppskonstitutioner var af svagaste slag.

Såväl modern som mormodern voro varmt religiösa menniskor.

Lagmanskan, dotter i ett presthus af gamla stammen, lät ej af några som helst skäl omkullslå sin orubbliga tro på, att allt som stod i bibeln äfven var Guds ord. Så länge lagmannen lefde, läste han alltid predikan hvarje gång det ej var tillfälle att gå i kyrkan och efter hans död, i hvilken lagmanskan, ehuru hon älskade honom varmt, tack vare sin lyckliga religiösa ståndpunkt med stor resignation fann sig, och sedan hon flyttat till dotter och måg, anmodades den senare, endera af hustru eller svärmor, att hålla husandakt, hvilket hon äfven regelbundet gjorde på sitt vanliga indolenta sätt.

Allt har sin tid, och sedan lagmanskan först och främst tillfredsstält hvad hon ansåg åligga en sann kristen, ville hon gerna se societet omkring sig, till hvilket ändamål dotter och måg, som ju dertill hade råd, ofta bjödo

främmande och så mycket främmande, att det snart började undras huru ett sådant statlif i längden kunde bära sig. Honoratiores från den närbelägna staden samlades tidt och ofta på den vackra egendomen. Än skulle det göras musik, ty N. var ett musikaliskt samhälle, än var det vanligt kalas, än skulle några tableaux vivants arrangeras till någon födelse- eller namnsdag. Och var det icke tillställning hemma så var man oftast bortbjuden.

I allt detta var lagmanskan själen. Hennes dotter, fru Levers, var med mera af gammal vana än af verkligt intresse.

Så fort det sig göra lät var Arthur med både hemma och borta i detta ganska lysande sällskapslif och njöt barnet i fulla drag af denna angenäma tillvaro. Huru smektes ej hans öra af denna musik, denna elegans, denna kärlek och beundran, hvaraf han var omgifven. Ty kärlek och beundran fattades som sagdt ej.

Som han var ett verkligt qvickt barn och med förståndsgåfvor vida öfver sina år, tilldrog han sig äfven allas uppmärksamhet. Alla ville leka och småprata med den lille intelligente gossen. Att han tillhörde en förmögen familj, gjorde naturligtvis icke heller litet till.

Tidigt visade han musikalisk begåfning, han hopsatte små berättelser och verser, han stod i spetsen för små sällskapsspektakel bland små jemnåriga, allt till de äldres förvåning och nöje.

— Ja, hvad månde blifva af detta barnet? sade lagmanskan emellanåt med en blick in åt framtiden, då hon satt i sin aftoncirkel.

— Det måste blifva någonting riktigt utmärkt, svarade en gång regementsläkaren, som för tillfället befann sig närmast, någonting utmärkt, på min ära!

— Eller också någonting riktigt dåligt! hviskade en pessemistisk journalist till sin granne.

Arthurs ljufvaste stunder inträffade, då han tätt intill moderns sida vid pianot lyssnade till hennes verkligt musikaliska återgifning af våra gamla mästare, eller då hon spelade några melankoliska stycken af Badarzewska eller andra den tiden moderna komponister. Eller ändå kärligare var, då han i skymningen låg på knä vid den soffa, hvarpå modern hvilade och hon smekte hans hufvud med sina lena händer och gaf honom alla de goda råd hon kunde hitta på.

Han skulle vara så gudfruktig, så sedig och så snäll. — Inte sannt, Arthur! du skall bli en så snäll gosse, så gläder du mamma; så slutade vanligen den kära stämman sina förmaningar. Han såg då endast på henne med sina stora, talande ögon och det var svar nog, ty modren log och genmälde: ja, inte sannt, lille engel!

O, hvad han älskade denna moder.

Dock var han ej så medveten derom nu som längre fram, då han egde mera förstånd att fatta hennes för-

tjenster och i allt uppgående kärlek. Han älskade äfven mormodern högt, dock ej så som modern.

De båda fruntimmernas förmaningar och förklaringar i religiöst hänseende slogo på ett märkvärdigt sätt an på hans djupt känsliga, nästan qvinliga själ. Han kunde hela timmar sitta och undra huru det egentligen förhöll sig med Gud, och englarne, och isynnerhet var hans fantasi upptagen af en hemsk föreställning om djefvulens framfart. Till dessa senare tankar hade han dock sjelf fått stoff i bibliska historien och andra böcker, ty modern och mormodern undveko alltid med god urskiljning att tala om de saker i vår religion, som de trodde skulle kunna menligt inverka på barnasinnet.

Allt ifrån början deltog fadern i möjligaste minsta mån i sonens uppfostran och det var endast då de båda fruntimmerna någon enda gång i hans yngsta år ej längre, så gerna de än ville, kunde se någon lämplig förevändning för risets uteblifvande, som fadern fick företaga en lätt afbasning, för att i någon mån inverka på den lilles envishet, medan mödrarna med blödande hjertan vände ryggen till.

Arthur var tolf år. I skolan väckte han uppseende för sin ovanliga fattningsgåfva, han satt primus i hvarje klass och var lärarnes gunstling.

Leverska familjen umgicks mycket på en egendom i närheten, som egdes af en brukspatron D. I denna familj funnos tvänne barn, sonen Gerhard och dottern

Cecilia, hvilka i det närmaste voro jemnåriga med Arthur och hans syster Clara. Denna fyrväppling var jemt tillsammans, vare sig det var fråga om lek eller lexläsning. Det innerligaste förhållande uppstod emellan dessa syskonpar. Isynnerhet fästade sig Arthur med en svärmisk tillgifvenhet vid Gerhard. Denne var så stark, så kraftig och så lefnadsfrisk och sålunda i mycket olik Arthur; måhända var det just olikheterna i deras karakter som drogo dem till hvarandra. Cecilia var föremålet för Arthurs ridderliga och djupa beundran, och i deras lekar var hon alltid Arthurs och Clara Gerhards brud.

Så svärmade dessa lyckliga barn, omedvetna och obekymrade om hvad framtiden kunde bära i sitt sköte.

Arthur och hans familj skulle snart få göra bekantskap med lifvets afvigsida. En natt hemkommo herr och fru Levers från en präktig aftonunderhållning i staden. Herr Levers hade hela dagen känt sig litet illamående, dock ej så att någon fäst sig dervid. Man gick och lade sig och allt tycktes godt och väl.

Om några timmar vaknade fru Levers af ett doft stönande från sin mans rum och hann nätt och jemt in för att mottaga hans sista suck. Utan att kunna säga ett ord uppgaf han andan.

Och så vardt Arthurs hem ett sorgehus. Herr Levers hade dött af blodslag, sade läkaren. Det var mycket beklagligt tyckte alla som kommo på condoleansvisit, men betonade derjemte hur lyckligt det var att enkan

och barnen befunno sig i så goda ekonomiska omständigheter. — Att något annat kunde vara fallet sattes aldrig i fråga.

Arthur och hans syster blefvo klädda i svart och hvitt, liksom alla andra; det var så högtidligt och eget tyckte han, att gå genom de tysta gemaken, hvarest de eljes så lifliga möbeltygen äfven voro öfverklädda med hvitt.

Arthur kände i början en djup bestörtning, detta var hans första sorg, men sedan den långa sorgeprocessionen till grafven var öfver och han fått gråta ut i modrens famn, förbleknade minnet af fadern så småningom.

Han tackade Gud att det ej var modern. Han visste ej huru han skulle ha kunnat öfverlefva henne.

Efter begrafningen kom bouppteckning och utredningsmän. Snart hviskades, först tyst, sedan allt högre, tills man slutligen kom till den sorgliga vissheten, att herr Levers' affärer, i stället för att vara blomstrande, voro i grund förstörda. Misslyckade egendomsspekulationer jemte dåliga konjunkturer, sades vara orsaken och hystes den meningen, att om herr Levers endast fått lefva några år, tills då egendomarne stigit i värde, allt skulle kunnat rangeras och att det var en stor olycka att han dött just vid denna tid. Men hvad frågar döden efter sådant. Olyckan var nu en gång skedd.

Nu började en annan tid för den Leverska familjen.

Den energiska och samvetsgranna modern, som endast tänkte på sina barn, gjorde nu allt hvad hennes klena krafter förmådde, för att i sin plötsliga fattigdom draga sig fram med de sina.

Lagmanskan hade lyckligtvis en liten pension att lefva af.

Hvem täljer alla de uppoffringar, alla de mödor och försakelser, som modern utstod, endast för att barnen ej skulle sakna allt för mycket af det forna välståndet. Hon gaf musiklektioner, hon sydde och bakade och skötte ändå mönstergilt sitt lilla hem och sina barn.

Väl hände det ofta att natten fick tillsätta flere timmar, då nålen flitigt gick upp och ned, oaktadt det värkte i hennes klena kropp. Men då kastade hon en blick af outsäglig kärlek på de slumrande barnen och så gingo fingrarne ännu fortare. Arthur måste hafva en ny rock till examen och Claras vinterkappa måste vändas och uppstofferas. Arthur och Clara ville så gerna hålla mamma sällskap och sitta på en pall vid hennes fötter, då hon sydde; men snart fördes de med mildt våld i säng, ty de skulle vara i skolan tidigt och behöfde hvila.

Så gick tiden och barnen började snart icke vara barn längre.

Arthur var sexton år. Nu började ungdomen, den tid då så många begär och böjelser vakna och då den lifliga själen så lätt tager intryck. Väl hade Arthur nu

mera än någonsin behöft sin moders ömma, vakande öga, ty mycket fattades ännu i hans stadga. Men nu måste han bort. Ut att pröfva lifvet på egen hand.

Modern hade med stor möda hållit honom tvenne år i residensstaden. Han var nu i sjette klassen; men nu voro penningetillgångarne slut och så måste det äfven bli slut med läsningen, ehuru all hans håg stod deråt.

Modern hade förmögna slägtingar, men dessa ville ej vidare lemna någon försträckning; de tyckte att det var nog att de hade förlorat på hennes man.

Hvad skulle nu Arthur taga sig till. Hvad skulle han bli?

— Jag skulle ej tycka det vore så svårt att Arthur lemnade studierna, om han ej vore så opraktisk! Ja, om han ej vore så opraktisk! var alltid refrängen af fru Levers yttranden denna tid.

Då kom helt oförmodadt ett anbud från en af fru Levers ungdomsväninnor, som erbjöd Arthur plats i hennes mans handelsbutik.

Arthur i handel! Han som lofvade så mycket i intellektuelt hänseende. Han som egentligen hade varit ämnad till prest!

— Det döljer sig så mycken dålighet bakom disken, sade lagmanskan.

— Ack ja, hvar döljer det sig ej dålighet! sade modern. Dock är jag så lugn för Arthur. Kan jag ej vara lugn för dig? tillade hon med en talande blick på

sonen. Säg, nog mins du mamma och vill vara förståndig och snäll.

— Jag skall försöka, älskade mamma, svarade Arthur med rörelse.

Det fanns intet annat val. Studierna måste afbrytas och ett jakande bref afsändes till den köpman, som engagerat honom,

Arthur förstod ej nu så mycket huru hela hans själ var fästad vid studierna, och intellektuel, och bildande sysselsättning. Nu tyckte han att det ledsammaste var att hans kamrater, enkannerligen Gerhard, skulle gå om honom, då han alltid förut varit före dem.

Så kom det första egentliga afskedet från hemmet. Han kunde sedan i sitt framtida lif, när han ville, minnas med den skarpaste tydlighet huru den älskade modern, mormodern och systern följde honom till ångbåten, huru tårarne stodo i alla ögon, huru varmt de tryckte hans hand och huru modern slutligen af rörelse ej kunde få fram annat än ett svagt: »tänk på mamma!» under det att de kära läpparne skälfde af de återhållna tårarne. Han hörde äfven huru hon vände sig till mormodern och tyst sade: »de *kunna* ju komma tillbaka alldeles förstörda!»

Nu ljöd signalpipan. Ännu några varma handtryckningar och viftningar med näsdukarne, så länge man kunde se hvarandra, och så var Arthur ute i lifvet på egen hand, för första gången.

Fem år hafva förflutit under hvilka Arthur varit handelsexpedit och kontorist.

Som hans principal var en rätt human man och hans kamrater isynnerhet i början vänliga, fann han sig den första tiden rätt väl och fann nöje uti att så samvetsgrant som möjligt uppfylla sina pligter.

Men så småningom, då allt var inlärdt och allt som han blef äldre, föreföll honom det lif han förde allt mera prosaiskt. Han måste på sista tiden äfven mera än förr hjelpa till med de triviala praktiska göromålen i butiken, då han i början mera användts inne på kontoret.

— Det var så nödvändigt att äfven lära sig det praktiska, sade hans principal. Och så fick han stå der ute och sälja kaffe och socker, sirap och såpa och höra böndernas grofkorniga qvickheter. Och alltid måste man ändå vara vänlig och språksam för att ej skrämma bort kunderna. Ej underligt att han tyckte att kontrasten var stor emot det fina lif han fört i sin barndom, och att hans tankar med outsäglig längtan dröjde vid skolan och det glada lif han der fört med sin sporrande täflan med kamraterna, och med studentmössan, som ett ljust vinkande mål i perspektiv.

Gerhard skulle nu snart taga studenten. O, hur han afundades honom. När han ibland var hemma på besök och träffade sina gamla kamrater, kände han sig

som en kasserad nummerhäst, hvilken måste åse campagnen utan att få deltaga deri.

Besöken i det numera visserligen fattiga, men dock så kära hemmet, der moderns hand gjorde allt så fint och trefligt, voro ljusglimtarne i hans tillvaro; och var han ej hemma voro den älskade moderns bref hans käraste lektyr. Hon var så glad att hennes gosse kunde förtjena sitt eget bröd och att han fick goda vitsord af sin förman.

Något som var till stort men för Arthur var att han var en sådan känslomenniska. Han egde en nästan qvinlig finkänslighet, dels medfödd, dels troligen föroraakad af att han nästan uteslutande uppfostrats af qvinnor.

Detta gjorde att ehuru han högt uppskattade och längtade efter vänskap, han icke i allt kunde finna sig i sina kamraters stojande, ofta till det cyniska stötande förströelser, utan ofta var öfverlemnad åt sitt eget sällskap, då hans lifliga fantasi fick ohejdadt spelrum.

Hela dagen var han sysselsatt i butiken, men om qvällarne, då kamraterna ej alltid lyckats föra honom med sig ut på rummel, »födde han sin själ.» Helst läste han då i litteraturhistorien eller sökte han fortsätta litet med sina språkstudier, för hvilka han alltid haft stor fallenhet. Häruti understöddes han äfven till en tid af en vänlig fransyska, som var guvernant i hans principals hus och som tycktes ha fattat tycke för den

allvarlige ynglingen med sin kunskapstörst, som hon vid något tillfälle uppdagat och hvarför hon erbjöd sig att gratis läsa franska med honom den termin hon var i staden. Dessa lektioner voro nu hans fröjd, men togo snart slut, enär guvernanten flyttade. Icke fick han heller mycket tillfälle till att fortsätta sin sjelfbildning, ty så ofta de kunde, sökte kamraterna få honom med ut; ty »fastän Arthur var »djefla svärmisk» och fruntimmersaktig, kunde han likväl göra litet »gask på pianot», som deras ord föllo sig. Arthur hade af modern fått sina första musiklektioner och som han hade mycket musikaliskt öra, förkofrade han sjelf denna fallenhet så mycket hans tid medgaf. Han svärmade för musik och tyckte sig lyftad från alla jordens vedervärdigheter, då han hörde god sådan.

Han blef ibland af sin principal i affärer sänd till Stockholm eller Köpenhamn och njöt då i fulla drag af operan och öfriga musiknöjen, som här stodo till buds. Sedan han sett lifvet i en större stad, huru allt skönt, allt bildande och stort på konstens och det intellektuellas område egentligen endast stod öppet för den rike, äfven om denna var aldrig så obildad eller oförmögen att skatta dess värde, var det ej utan bitterhet han kände sin egen fattigdom.

Hvarföre hade somliga allt, under det att somliga hade intet?

Denna fråga trängde sig ofrivilligt på honom, då

han såg den djupaste nöd bredvid den mest raffinerade lyx.

En gång hade han sin syster, som nu vuxit upp till en mycket vacker flicka, med sig på en af dessa resor. Hon njöt äfven i hög grad af storstadslifvets härligheter, dock utan att något vidare bekymra sig om eller reflektera öfver de sociala problem, som sysselsatte brodern.

— Tycker du ej, Clara, att det är förfärligt att se så mycken fattigdom bredvid all denna rikedom? brukade Arthur säga.

— Åh jo, svarade systern, som liksom fruntimmer i allmänhet var starkt ortodox, visst kan det tyckas ledsamt, men Gud vill att det skall finnas fattiga och rika. De fattiga bli så mycket lyckligare i ett annat lif.

Visst det ja! Der hade vi det. I ett annat lif! Det var det gamla vanliga svaret. Det tillfredsställde ej Arthur, och han undrade öfver huru någon kunde känna sig tillfredsställd deraf. Månne då de rika skulle bli mindre lyckliga i ett annat lif?

— Men tänk nu om det icke behagar Gud att låta oss få ett annat lif efter detta, vågade Arthur invända.

— Kära Arthur! hvad tänker du på? Du kan väl inte tvifla på det Gud sjelf lofvat. Det är mycket orätt. Men du har visst läst bibeln för litet. Läs den

flitigt, älskade Arthur, och jag hoppas att du snart skall komma till klarhet och ej hysa så syndiga tankar.

Lyckliga Clara! tänkte Arthur. Han ville ej yttra sig mera i ämnet af fruktan att rubba systern i hennes lyckliga tro. Annars kunde han ha' berättat henne huru han läst och läst om igen i bibeln och forskat och törstat efter sanningen. Samtidigt hade dock Voltaires och hans skolas läror skjutit brodd i hans för tvifvel fallna sinne. Inte var det heller värdt att inlåta sig i något resonnement härom med hans kamrater. Han fick vid hvarje försök härtill endast det qvicka svaret: »att det icke var godt att begripa det ingen kunde förstå.» Eller hette det: »kom du med ut och drick ett glas punsch och skämta litet med vackra Anna på Stadskällaren. Det mår du f—n så mycket bättre utaf än att sitta hemma och grubbla. Lefve lifvet!»

Med modern kunde han, då han var hemma, mera öppet meddela sig i denna sak. Hon var vid så mogen ålder och hade en så fast religiös ståndpunkt att han ej fruktade att hänskjuta alla sina religiösa tvifvel till den älskades omdöme. Det var alltid en sådan tröst att få tala om och diskutera alla sina bekymmer med modern, som han visste hade nästan hela sitt intresse i verlden fästadt på honom.

Det var isynnerhet en jul Arthur var hemma, som den religiösa frågan afhandlades Arthur fick en glädjande underrättelse vid sin hemkomst. Clara var för-

lofvad. Hon gjorde icke något vidare lysande parti, men hennes fästman var en mycket redbar ung man med en säker ehuru ännu liten inkomst. Clara hade, sedan hon växt upp, varit mycket firad. Hennes behagliga yttre och väna sinne gjorde att man glömde att hon ingenting hade. Hon var i barndomen något tillbakasatt för brodern, men detta fick hon i rikt mått ersättning för i sin ungdom, då alla beundrade den glada, vackra flickan, under det att det icke var så många som förstodo sig på den mera reflekterande och allvarlige ynglingen.

En afton voro Clara och hennes fästman borta på ett slädparti. Arthur, som, hvilket ofta inträffade, varit klen några dagar, satt hemma och hvilade sig hos modern. Det var i skymningen, en af dessa stunder, då man blifver mera än vanligt förtrolig. Modern satt i gungstolen. Arthur gick fram och tillbaka på golfvet. Båda voro så glada och tacksamma öfver att ega hvarandra. Modern tyckte att hon redan till en viss grad förlorat dottern, då hon nu var förlofvad, hvaruti hon som många mödrar hade svårt att finna sig, och hon sökte nu en ersättning uti att ännu mera sysselsätta sig med den älskade sonen; och den innerliga kärlek och sympati, som städse rådt emellan mor och son stärktes allt mera. Det var bådas deras innerligaste önskan att Arthur snart skulle komma så långt att modern kunde flytta till honom. Huru ljuft föreföll dem ej detta per-

spektiv. Moderns vacklande helsa, ännu mera störd af hennes för hemmets underhåll öfveransträngda, svaga krafter, gjorde Arthur ofta stor oro. Dock hoppades han att hon en gång hos honom skulle få litet bättre, lugnare dagar. Då skulle hon få ersättning för alla sina omsorger och sträfvanden, då skulle han löna henne för hennes allt uppoffrande kärlek. Detta var det mål till hvilket han sträfvade; och kunde han på den praktiska vägen fortare nå detta, hvad gjorde det då, om han försakat sina studier. Ja, han ville bära henne på sina händer. Hon var ju hans allt i verlden. Ofta talade de med längtan om dessa kommande dagar, då de ej mer skulle behöfva vara skilda åt, och undrade och kalkylerade huru många år ännu kunde vara qvar till dess.

Denna qväll tycktes båda försjunkna i tankar.

— Hvad tänker du på Arthur? sade slutligen modern der hon satt i gungstolen. Tänk inte för mycket! Det är farligt. Är det återigen de religiösa frågorna, som du har svårt att lösa? Jag skulle bra gerna vilja reda dina tankar, så vida det står i min makt. Mycket förefaller mig sjelf dunkelt och oklart, men deröfver böra vi ej onödigt grubbla. Hvad är det egentligen du tviflar på?

— Ja, nog tror jag, att det finnes en Gud alltid, en skapare, ty på annat sätt kan jag ej förklara universums uppkomst, men Kristi gudom och hans uppståndelse har jag mycket svårt att tro på.

— Jag har sjelf förr hyst tvifvel om dessa saker. Nu känner jag dock så visst att det är så.

— Ja, du *känner* mamma. Men jag är icke belåten dermed, jag vill *veta* att det är så, jag vill fatta det med mitt förstånd, men nu strider det alldeles mot förståndet.

— Ja, men kära Arthur, hur långt räcker väl vårt förstånd? Inte kan du med förståndet fatta allt. Nog finnes mycket, som du ej kan förklara och ändå ej kan neka till att det existerar.

— Så en annan sak: jag är nästan öfvertygad om att det icke gifves något nytt lif på andra sidan grafven. Menskligheten tyckes mig nästan vara evig, men jag tror ej att individen är det. Jag tror med ett ord att hvad vi kalla själ endast är en yttring af de kroppsliga funktionerna och slocknar i samma ögonblick som dessa afstanna. Inte hade väl det varit omöjligt för Gud att om han så velat, bereda oss ett nytt lif; men då hade han naturligtvis äfven danat oss derefter och på ett helt annat sätt än nu. Nu tycker jag, så ledsamt det än är, att vår Herre så tydligt pekar för den tänkande menniskan, åtminstone för den som sett en död, att allt är slut med döden.

— Men, min älskade gosse! hvad skulle det vara? Hvartill denna otillfredsställda längtan, detta hopp efter något bättre hos oss alla, efter lifvet i en verld, der så många illusioner krossas, der så mycken orätt sker och

der så mycket oförtjent lidande finnes, om icke dessa missförhållanden en gång skulle jemnas. Det är min största tröst, då jag är trött och bekymrad, att något bättre vinkar mig i en annan verld. Huru svår skulle ej vår dödskamp blifva och huru olyckliga skulle vi ej finna oss utan detta vissa hopp.

— Men jag känner mig ändå ej så olycklig.

— Det är derför att du ännu ej haft några egentliga sorger. Du känner dig i alla fall otillfredsställd i din otro.

— Ja, jag medger att intet saligare och härligare kunde finnas än om det verkligen funnes ett lif och ett ljuft återseende efter döden; o, att jag endast kunde tro derpå. Inte vet jag hvad Skaparen kunnat ha' för afsigt med vår korta tillvaro, men kunde det ej låta tänka sig att han begagnade oss som sina redskap, för att förvalta en af hans skapelser — jorden — och att han sedan, då redskapet är utslitet, läte det försvinna för att i sin tur ersättas af friskare intelligens och krafter? Inkonseqvent förefaller mig äfven att man nästan samstämmigt förnekar djuren ett lif efter detta, under det att man tror på ett sådant för menniskan, då det likväl icke med det skarpaste mikroskop kan upptäckas någon skilnad mellan ett dödt djur och en död menniska.

— Nå, hvem vet om icke äfven djuren hafva en själ, som fortvarar?

— Detta kunde måhända låta tänka sig med de

högre djuren, men då måste man naturligtvis taga med hela skalan nedåt äfven. Eller hvar skulle gränsen vara? Inte kan man tro att till exempel ett infusionsdjur har en odödlig själ.

— Du bör ej heller sammanblanda menniskor och djur. Finner du ej hvilken himmelsvid skilnad det är dem emellan.

— Jo, hvad den civiliserade menniskan angår medger jag att så är. Men hafva icke åtskilliga vildar, till exempel eldsländarne, mindre intelligens än många djur och måste ju likväl såsom varande menniskor, anses ega en odödlig själ?

— Nej, nej, jag finner tyvärr intet stöd i denna sak, så gerna jag än ville.

— Detta är en mycket sorglig tro, Arthur! Måtte Gud i sin nåd öppna dina ögon, annars kommer det att blifva dig mycket svårt här i lifvet. Mina böner äro alltid brinnande för dig. Ett ärligt tvifvel är måhända bättre än likgiltighet. Kanske kan denna forskning vara början till en sann tro.

Hon hoppades med Augustini moder, att på så många böner, hennes son icke kunde gå förlorad.

Arthurs tvifvel veko ej för moderns argument, men han var i hemlighet glad öfver att åtminstone *hon* var så lycklig att hon var troende.

Ty låt vara att mycket i vår religion endast skulle vara ett fantom, en chimère, tänkte han, hvad gör det;

den vissa tron egde likväl en förunderlig kraft att gifva styrka i lifvets sorger och bekymmer, det hade han sett så ofta och han önskade ingenting högre än att sjelf kunna tillegna sig densamma. Han ansåg derför att alla borde uppfostra sina barn så ortodoxt som möjligt, ty det hände vanligen att åtminstone döttrarne, som mera fatta med känslan än förståndet, bibehålla sin barnatro och hafva då fått en ganska god resekost med sig på vägen genom lifvet. Men, frågade han ibland sig sjelf, huru kunde väl något så godt, en sådan sublim styrka komma af något, som måhända ej vore fullt sannt? Jo visst, sade han sig strax, hvarför inte? Är det ej så med våra illusioner i allmänhet, hvilka i så hög grad ega förmågan att göra oss starka och lyckliga, oaktadt vi veta eller oftast se, att det vi hoppas, de luftslott vi byggt, icke ega någon motsvarighet i verkligheten.

Någon gång var den gamla lagmanskan vittne till dessa samtal. Hon blef då med sitt lifliga temperament alldeles öfver sig gifven.

— Älskade Arthur! brukade hon säga, om du visste så ledsna du gör oss med dessa tankar. Hvarför skall du bråka med och tvifla på dessa saker, som du likväl vet äro sanna?

— Gud gifve att jag *visste* det, mormor, lika så visst som jag *önskade* att det vore sant, svarade Arthur.

— Kära barn! det står ju i bibeln, genmälte lag-

manskan, som trodde att alla tvifvel måste vika för detta argument.

I sexuella frågor hade Arthur äfven en rätt svår kamp att bestå. I denna sak kunde han ej så oförbehållsamt meddela sig med modern, men hon hade dock antydningsvis rådt och varnat honom.

På ena sidan hade han således moderns förmaningar och på den andra sina kamraters exempel i motsatt rigtning. Hvilket var rätt? Med dessa frågor fick han reda sig bäst han kunde. Moderns föreställningar segrade dock — till men för hans helsa, sade kamraterna.

En dag fick Arthur vid sin principals middagsbord höra att Cecilia D. väntades till staden. Arthur hade ej sett henne på flera år, enär hon varit i utlandet för att fullborda sin uppfostran. Nu skulle hon besöka en pensionskamrat i den stad, der Arthur var.

Arthur återsåg sin barndomsbrud. Visserligen hade knoppen lofvat mycket, men att den skulle utveckla sig till en så bländande ros, som här var fallet, kunde man ej ana. Cecilia var en skönhet af första rang. Hon var äfven så vänlig och lik sig i sitt sätt som hon var som barn, tyckte Arthur, oaktadt man nu naturligtvis var mera retiré i umgänget med hvarandra än förr.

Cecilia som äfven var bekant med Arthurs principals dotter var ofta med denna familj. Då togs vanligen vägen genom butiken och Arthur fick då alltid ett vackert leende och några vänliga ord. Han kunde

ej begripa huru hon, den sköna, firade flickan kunde hafva någon tanke för honom, som han nu tyckte stod så djupt under henne.

Det dröjde ej länge innan den gamla barnavänskapen hos Arthur öfvergått till kärlek. Han älskade för första gången med hela den innerlighet och styrka hans varma själ var mäktig. Men huru hopplös var ej denna kärlek, åtminstone i hans eget tycke. Men det hjelpte ej att han tyckte, att hans ideal stod allt för högt för att nås af honom. Detta var endast olja på elden. Hur upplystes icke hela butiken, tyckte han, då hon, den älskade, trädde in i densamma.

Aldrig hade han funnit sin plats så trivial och förödmjukande som nu. Han tyckte nästan att hans inre menniska af detta lif var lika fläckad som hans kläder vore det af mjöl och sillake. Tänk om han hade fortsatt studierna, då hade han varit student, måhända med goda framtidsutsigter. I sin partiskhet för det intellektuella tänkte han sällan på de ekonomiska svårigheter som oftast hänga öfver den medellöse studeranden och hvilka kanske hade nedtryckt hans känsliga själ lika mycket, som hans nuvarande sysselsättning gjorde det.

Något som obehagligt berörde Arthur var att Cecilia ofta, jemte hans principals dotter, äfven åtföljdes af dennes son, Hugo F. Han kunde likväl ej tro, att Cecilia kunde sympatisera något vidare med denna i hans tycke fadda person, som var totalt renons på intelligens

och endast hade sin förmögenhet att högmodas öfver. Men han var förstås, liksom alla älskande, svartsjuk på alla som kommo i beröring med föremålet för hans kärlek.

För att hemta sin syster kom snart äfven Gerhard D. till staden. Det var med smärta Arthur hörde att Cecilia skulle resa, men han hade förhoppning om att snart träffa henne i deras födelsestad. Det blef bestämdt att Gerhard skulle qvarstanna en åtta dagar ännu jemte sin syster. Dessa dagar voro bland de lyckligaste i Arthurs lif. Gerhard hade städse visat stor vänlighet för sin barndomsvän och Arthur trodde sig i honom se sin bäste, om ej enda verkliga vän. Gerhard var nu student, en vacker och kraftfull yngling, full af friskhet och lefnadsmod. Fortfarande tycktes olikheterna i deras karakter draga dem till hvarandra. Gerhard var icke heller hög derför att en högre samhällsställning väntade honom än Arthur, hvilket mycket gladde denne. Arthur lät snart Gerhard i förtäckta ordalag förstå hvilket djupt intryck Cecilia gjort på honom, och af vissa yttranden af Gerhard, trodde sig Arthur kunna sluta till att Cecilia ej var honom likgiltig.

Var det verkligen möjligt? Skulle hon, den tillbedda, verkligen egna den fattige, blyge ynglingen någon varmare tanke? Hur det var, fick detta ljufva hopp alltmera insteg i Arthurs själ, och slog allt djupare rötter.

Hvilken sällhet var det ej dessa ljusa sommarqvällar

att i den vackra parken, som egdes af Arthurs principal, få vandra vid Cecilias och Gerhards sida vid stranden af den lilla ån under det månskenet göt sitt silfver öfver nejden och återkastades af åns vatten, och den ljumma luften var mättad af vällukter. Cecilia sade vid dessa tillfällen just ej mycket, men det gjorde hon ju aldrig. Arthur var belåten endast han fick vara i hennes sällskap och då och då kasta en förstulen blick på henne. Hugo F. med syster och den väninna Cecilia helsade på, voro för det mesta äfven med, hvilket ibland förargade Arthur, men äfven gjorde att sällskapet var så mycket muntrare.

Ibland sällade sig några af stadens studenter till, och då blef det sång och upptåg utan all ända.

Arthur kände nu huru skönt lifvet kunde vara. Han njöt äfven i fulla drag deraf. Han tänkte på den öfver allt älskade modern och den kära mormodern och systern, han njöt af Gerhards vänskap, men mest voro dock hans tankar upptagna af Cecilia, och han kände sig nu så rik.

En dag bad Gerhard honom om ett enskildt samtal. Han anförtrodde honom att Hugo F. var förlofvad med en af Cecilias väninnor i deras födelsebygd och frågade om Arthur ville göra Cecilia den tjensten, att innan förlofningen eklaterades, mottaga och befordra bref kontrahenterna emellan. Brefven till Cecilias väninna skulle ställas till Gerhard. Arthur lofvade genast

detta utan någon misstro och de tvenne barndomsvännerna skiljdes åt som de bästa vänner, Arthur med förhoppning att snart åter få träffa dem i sitt hem.

Den omtalade hemliga korrespondensen egde rum. Arthur var postillon d'amour på bästa sätt och ehuru Hugo F. icke var någon af hans favoriter, gjorde han dock allt gerna, då det var Cecilia som bedt derom.

Då fick han en dag i stadens tidning se bland förlofningsannonserna Cecilias och Hugo F:s namn.

Det var som om åskan slagit ned för hans fötter. Han blef likblek och sammankramade krampaktigt tidningen hvari han höll. Var en sådan falskhet möjlig? *Kunde* Cecilia och Gerhard så ha bedragit honom? Ville Cecilia äkta den osympatiske Hugo för hans rikedoms skull? Och till afslutandet af denna förbindelse hade de icke dragit i betänkande att begagna sig af hans tillgifvenhet för dem, som de visste var så stor. O, höjd af skam och falskhet! Skulle de någonsin kunna se honom i ansigtet mera? Ack, hvad brydde väl de sig om den fattige, obetydlige bodbetjenten, som de visste ej på något sätt skulle kompromettera dem?

Arthur visste ej till sig. Hade väl någon lidit så bankrutt på kärlek och vänskap som han? Sorg, harm, förödmjukelse och smärta stridde om herraväldet i hans själ.

Då kom en ljus bild för hans tankar. Han påminde

sig sin mor. Ja, hon var ju qvar. Han var ju rik ändå! Hos henne fanns kärlek, som aldrig svalnade. Hos henne, den älskade, skulle han söka läkedom för det sår som tillfogats honom. Han skref ett glödande bref till henne och besvor henne, att nu ej längre tveka att flytta till honom, så snart Claras stundande bröllop egt rum. Han hade nu fått ökad aflöning och trodde att han skulle kunna bjuda henne ett hem, om än litet. Hon skulle vara hvad hon alltid varit — hans allt, och han, ja han skulle vara hennes stöd, hennes ålderdoms tröst, som hon sjelf alltid brukade säga. Hade hon icke alltid sagt, att hon skulle känna det så fridfullt och lugnt att få komma till Arthur. De förstodo ju hvarann' så väl. Och hvilken glädje skulle det ej bli att nu på något sätt kunna löna henne för all hennes ömhet.

Han kände sig styrkt och lugnad då han afsändt brefvet till modern, och sökte den närmaste tiden på allt sätt slå Cecilia och Gerhard ur sina tankar. Att förebrå Hugo något, visste han ej skulle tjena till någonting. Hvad skulle han säga honom? Han skulle endast skratta honom midt upp i ansigtet.

Det dröjde denna gång längre än vanligt med underrättelser från hemmet. Slutligen kom det, men icke bref, utan telegram. Arthur bleknade. Han kände att något var på tok. Han bröt och läste:

»Arthur Levers, X:stad.

Mamma dog i natt efter endast några dagars lunginflammation. Kom till din förgråtna Clara.»

Det svindlade för hans ögon och en olidlig känsla af smärta betog honom nästan medvetandet. Han kände liksom om en sträng brustit i hans lifs instrument och aldrig åter kunde hopsättas.

O Gud! Kunde det vara sant? Den dyrkade! Var hon borta? Hans enda vän — hans allt. Den enda varelse för hvilken lifvet var värdt att lefva. Nej, nej, var han icke offer för en förskräcklig dröm?

Hans förstånd började omtöcknas. Han måste hem. Hem! Han ville väcka henne till lif igen med sina glödande kyssar.

Arthur reste hem, modern begrofs, han kom tillbaka igen, han skötte sina göromål ånyo, allt liksom i en hemsk dröm. Han visste knappt hur det var möjligt att han kunde lefva med den olidliga smärtan i sitt bröst. Hans enda hopp var att sorgen snart skulle utslita hans kroppskrafter och låta honom få följa den älskade. Men tiden gick och han lefde.

År förflöto. Arthurs förtviflan hade så småningom öfvergått i en slags dåsig likgiltighet. Han tyckte att allt var liksom dödt för honom sedan modern var borta, och så lefde han ett lif, som icke var något lif, utan kärlek, utan intresse eller uppmuntran.

Systern hade gift sig några månader efter modrens

död och uppgick således så godt som genast i ett nytt hem, hvarföre smärtan ej för henne blef så svår.

Ibland tycktes Arthurs ungdom tillföra honom en fläkt af lefnadsmod och han tänkte då på att han måste vara förståndig och ej ohejdadt öfverlemna sig åt sorgen. Då växte hans mod liksom Prometheus' lefver, men liksom för denna kom snart åter gamen — sorg, tvifvel och fåfäng längtan efter den döda, och efter sympati, och nedslog allt hans mod.

Förr var han på grund af sitt sympatiska väsen gerna sedd här och hvar. Nu drog han sig helst liksom sensitivan tillbaka. Och de vänner han förvärfvat, glömde honom snart, då han nu var så — ledsam.

— Stackars karl, han har visst lungsot! sade de som sågo hans lidande utseende.

De tänkte ej på, att det finnes naturer, veka, känsliga, födda och fostrade i kärlek, hvilkas själar, då denna uteblir och då deras längtan efter sympati, kärlek och lycka icke blir tillfredsställd, så småningom förtära dem sjelfva, liksom ljuset upp- och nedvändt förtäres af sin egen låga.

Han hade törstat efter Gud och kunskap, törstat efter kärlek, vänskap och lycka, utan att finna någondera.

Nyss utkommit:

Hvad skall man göra?

Berättelser om nya Menniskor.

Roman af

N. G. Tschernyschevskij.

Öfversättning från ryska originalet, jemfördt med Brockhaus' tyska edition. 2 delar.

Pris: 4 kronor.

Bland de många fördelaktiga recensioner, som kommit detta arbete till del, anföres här ur tidningen Kalmar för den 17 Mars 1887 följande:

»I allmänhet anses Turgenjeff vara den, som först skildrat den ryska nihilist-typen i sin, 1878 på svenska utkomna, roman »Obruten mark». Emellertid hade denna i flera hänseenden så intressanta typ redan förut blifvit på närmare håll studerad af Tschernyschevskij i det föreliggande arbetet »Hvad skall man göra?» som skrefs 1863.

Nikolaj Gavrilowitsch Tschernyschevskij föddes 1829 i den ryska staden Saratow vid Wolga, der fadren var prest. Efter att 1850 hafva afslutat sina akademiska studier tjenstgjorde han såsom lärare först i Petersburg och sedan i Saratow, derifrån han dock snart återvände till Petersburg för att taga doktorsgraden. Vid försvarandet af en i detta syfte utgifven afhandling utvecklade han emellertid så radikala åsigter, att vederbörande nekade honom doktorsdiplomet. Han fick då anställning vid en tidning, der han på ett satiriskt, kraftigt språk och med en frimodighet, som dittills varit nästan ohörd i czarens rike, kämpade för lifegenskapens upphäfvande och andra sociala reformer, utan att hans artiklar dock antastades af censuren. Det väckte derför stor förvåning, då han plötsligt i juli 1862 insattes i fängelse. Anledningen härtill har ej blifvit

utredd. Sannolikt var han emellertid invecklad i någon revolutionär komplott. Två år satt han fängslad och 1864 måste han anträda den långa färden till Sibirien, dit han blifvit förvisad för lifstiden. Han hade gift sig i Saratow och hade nu två barn. — I en af Sibiriens aflägsnaste trakter fick den olycklige författaren sedan framlefva sitt lif. Saknaden af all sysselsättning — man till och med nekade honom bläck och papper — blef honom öfvermägtig, så att hans förstånd omtöcknades. Efter tjugoårig förvisning befriades han ändtligen af döden.

Medan Tschernyschevskij satt fängslad i Petersburg skref han sin roman »Hvad skall man göra?», som också är hans enda större arbete. Men genom denna bok har han såsom författare intagit en synnerligen framstående ställning.

»Hvad skall man göra?» är en bok om »nya menniskor», d. v. s. sådana som brutit med de rådande sociala förhållandena och inrättat sitt lif efter den moderna, naturalistiska lifsåskådningen. Det är en »utopi i verkligheten».

Vjera Pavlowna, bokens hjeltinna, har växt upp i ett uselt, af social förruttnelse angripet, föräldrahem. Fadren, innehafvande en lägre tjenstemannabefattning, kujoneras fullständigt af sin hustru, som är begifven på dryckenskap och i öfrigt en rå, ohyfsad, penningsniken menniska, som framför allt vill ha sin dotter rikt gift. Som Vjera ser bra ut har hon blifvit uppmärksammad af den rike sonen till egarinnan af det hus, der de bo. Hans moder, som väl vetat, att sonen sprungit efter Vjera, hindrar det icke emedan hon inser, att »en ung man måste hafva förströelse». »Jag öfverser, säger hon, »med ungdomens förlöpningar, men en förnedring af min familj skall jag icke tåla.» Författaren lemnar en slående bild af den njutningslystna, förnäma verldens sedliga uselhet. Vjeras moder känner väl denna uselhet, men ändock gör hon allt hvad hon kan för att införa sin dotter i denna verld.

Vjera bildar i sin sedliga renhet den raka motsatsen till sin moder. Hon vill icke offra sig för ernåendet af en lysande samhällsställning. Hon afslår till och med det giftermålsanbud, som hennes bedårade tillbedjare framställer. Härigenom blir emellertid hennes ställning i hemmet allt mer outhärdlig.

I egenskap af lärare för Vjeres yngre broder har en ung

läkarekandidat vunnit inträde i hennes hem. Han får snart tillfälle att förtroligt meddela sig med Vjera. Det är en synnerligen vacker skildring författaren lemnar af kärleken mellan Vjera och denne Lopuchow.

Det befinnes snart, att Vjeras och Lopuchows åsigter i allt väsentligt stämma öfverens. Han förklarar detta så, att idéerna nu sväfva i luften »liksom doften öfver ängarna, när blomningstiden kommer» och de inträngа öfver allt. Vjera sträfvar framför allt efter oberoende: »göra hvad jag vill, lefva som jag vill, fråga efter ingen, begära intet af någon, behöfva ingen! Så skulle jag vilja lefva», säger hon.

Lopuchow afbryter emellertid sina medicinska studier och gifter sig med Vjera. Han gifver lektioner och öfversätter för en förlagsbokhandel, hon gifver musikundervisning. För öfrigt lefva de ungefär som två personer, hvilka hyra ett logis tillsamman endast för att lokalen skall ställa sig billigare, men eljest icke hafva någonting att göra med hvarandra. »Jag tror, att de tillhöra en sekt; det fins ju en mängd olika sekter», säger deras värd en gång till sin hustru.

Vjera får i gång en syatelier, som inrättas på fullkomligt kommunistiskt manér och bär sig förträffligt. Härigenom får hon mycket att göra, och förbättras äfven den ekonomiska ställningen.

Förhållandet mellan Vjera och Lopuchow förändras emellertid så småningom. En f. d. studiekamrat till Lopuchow, nu medicine professor Kirsanow, har varit en gerna sedd gäst i det Lopuchowska hemmet. Han drog sig dock undan så snart han märkte den hos sig uppstigande böjelsen för vännens hustru. Han trodde sig hafva besegrat denna känsla; men den vaknar på nytt, då han finner den vara besvarad af Vjera. Hennes bekännelse härom för mannen skildras på följande sätt: »hon skyndar med en förvirrad blick till sin man, kastar sig på knä framför honom, sluter honom derpå krampaktigt i sina armar, och döljande sitt ansigte vid hans bröst, framstöter hon med qväfd röst dessa ord: min käraste, jag älskar honom.»

När Lopuchow fått detta fullt klart för sig, besluter han att »afträda från skådeplatsen». Genom ett låtsadt sjelfmord leder han polisen på villospår och förklaras för död.

Kirsanow och Vjera blifva nu ett par, och det ett mycket lyckligt.

De lefva såsom man och hustru, få barn o. s. v. Vjeras lycka blir fullständig då hon under sin mans ledning får börja studera medicin i afsigt att aflägga medicinsk examen. Hennes förre man kommer åter och gifter sig med en väninna till henne, och de båda familjerna umgås med hvarandra som nära anförvandter.

Detta är, i allra största korthet antydt, bokens handling. Frågan om äktenskapet bildar dess kärna.

Författaren tänker högt om kärleken, som för honom ingalunda är en blott sinlig drift. »Det är kärlekens väsen», säger han på ett ställe, »att den ene hjelper den andre att höja sig högre.» Men kärlek kan icke finnas i sanning utan de båda älskandes fullkomliga oberoende, hvarför författaren också påstår, att »endast *den* man älskar, som understöder den älskade qvinnan så, att hon kan höja sig till oberoende.»

»Hvad skall man göra?» är en farlig bok. Dess sociala program måste lifligt tilltala en tid, som väsentligen brutit med den kristliga lifsåskådningen. Naturalismens förmenta förträfflighet framställes i ett i hög grad lockande förföriskt skimmer. Det är betecknande, att en polsk naturhistoriker kallat denna bok »det ryska folkets bibel». Den anda af sedlig renhet, som genomgår densamma, skiljer denna bok högst fördelaktigt från de försök, som utaf en del af våra yngre författare gjort att bland vårt folk vinna anhängare för naturalismen, och måste hos en stor del af allmänheten bidraga att öppna villiga öron för denna åskådnings läror.

Men hvar och en, som förmår läsa med kritik och som eger en fast grundad lifsåskådning, kan icke annat än med stort intresse läsa denna bok. Författarens psykologiska vink är rent af beundransvärd. Den mästerliga finhet, hvarmed t. ex. Kirsanow är skildrad, söker sin like inom litteraturen. Det är uteslutande på grund af bokens obestridligt stora värde såsom psykologisk studie, vi rekommendera densamma hos dem, som äro intresserade för och mägtige af sådan läsning.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 400894459